

ROBERT DŽORDAN

TOČAK VREMENA

KNJIGA OSMA

PUTANJA BODEŽA

Prevela
Slavica Bogić-Mijović

— Laguna —

Naslov originala
Robert Jordan
THE PATH OF DAGGERS
Book Eight of The Wheel of Time

Copyright © 1998 by Bandersnatch Group, Inc.
All rights reserved.

Translation Copyright © 2009, 2024 za srpsko izdanje, LAGUNA

Za Harijetu
Moju svetlost, moj život, moje srce,
zauvek

SADRŽAJ

	MAPE	10, 11
Prolog	VARLJIVI IZGLED	13
Poglavlje 1	DRŽATI SE POGODBE	35
Poglavlje 2	RASPLITANJE	51
Poglavlje 3	PRIJATNO JAHANJE	64
Poglavlje 4	MIRNO MESTO.....	74
Poglavlje 5	NADOLAZAK OLUJE	84
Poglavlje 6	NITI	98
Poglavlje 7	OBOR ZA KOZE	116
Poglavlje 8	PROSTA SELJANKA.....	128
Poglavlje 9	ZAPETLJANCIJA.....	147
Poglavlje 10	PROMENE	162
Poglavlje 11	PITANJA I ZAKLETVA	179
Poglavlje 12	NOVI SAVEZI.....	192
Poglavlje 13	LEBDETI POPUT PAHULJE	207
Poglavlje 14	PORUKA OD M'HEJLA	216
Poglavlje 15	JAČE OD PISANIH ZAKONA.....	227
Poglavlje 16	NEOČEKIVANO ODSUSTVO	239
Poglavlje 17	NAPOLJU, NA LEDU.....	255
Poglavlje 18	ČUDNI ZOV.....	266
Poglavlje 19	ZAKON	274
Poglavlje 20	U ANDORU	287

Poglavlje 21	ODGOVORI NA POZIVE	299
Poglavlje 22	NATUŠTENI OBLACI	310
Poglavlje 23	MAGLA RATA, OLUJA BITKE.....	320
Poglavlje 24	VREME ZA GVOŽĐE	336
Poglavlje 25	NEŽELJENI POVRATAK	359
Poglavlje 26	DODATNI DELIČ.....	367
Poglavlje 27	CENKANJE	381
Poglavlje 28	CRVENTRN.....	398
Poglavlje 29	PEHAR SNA.....	409
Poglavlje 30	POČECI	422
Poglavlje 31	POTOM.....	433
	REČNIK	435
	O AVTORU.....	443

Ko želi da obeduje uz skut moćnika, mora se uspeti putanjom bodeža.

– Bezimena zabeleška ispisana mastilom
na rubu istorijskog rukopisa
(za koji se veruje da potiče
iz vremena Artura Hokvinga)
o poslednjim danima Tovanskog saveta

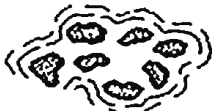
Na visinama, sve su putanje popločane bodežima.

– Stara seanšanska poslovice

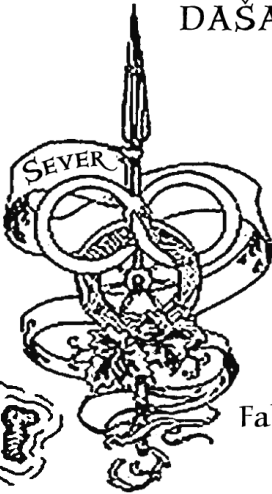

MRTVO
MORE

TOČAK VREMENA

AILE
DAŠAR

SEVER

Falme

ARITSKI
OKEAN

Tančiko

Tremalking

Bandar
Eban

Reka Dagon

ARAD
DOMAN

Reka Akuum

Kataro

Paeris
Svar
(Mračna
suma)

Almotska
ravnica

Emondovo

Polje

DVE
REKE

Elmora

TARABON

Dzehana

Amador

AMADICIJA

Vetrogrizov
prst

Ebou Dar

Kalm

SALD

GELDA

Reka Šarija

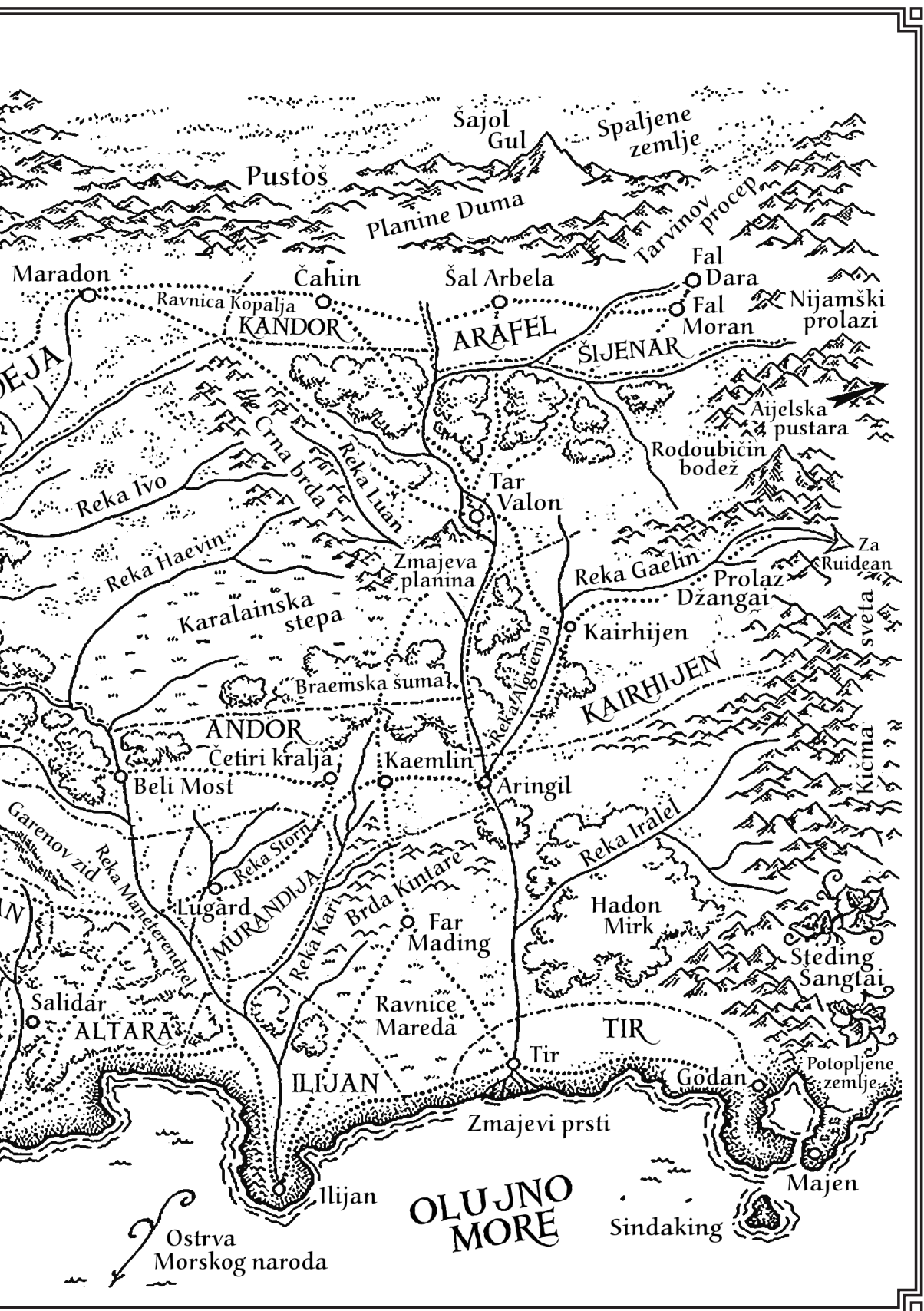
Obala senki

Maglene

planine

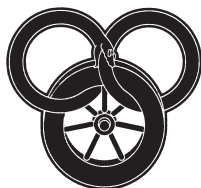
Reka Arinel

Kraj sveta

PROLOG

VARLJIVI IZGLEĐ

Etenijela je viđala planine koje su bile niže od ovih Crnih brda, pogrešno imenovanih, ogromnih, nakrivljenih gomila poluukopanih stena, ispresecanih strmim izuvijanim prolazima. I koza bi razmislila pre nego što bi se odvažila da krene nekim od njih. Puna tri dana ste mogli lutati šumama ispijenim sušom ili livadama požutele trave a da ne vidite ni trag ljudskog prisustva. Međutim, onda biste odjednom u pola dana naišli na sedam-osam zaselaka, od kojih nijedno nije imalo dodira sa svetom. Crna brda bila su suviše džombasta za zemljoradnju, udaljena od trgovačkih puteva, a trenutno još surovija nego inače. Izgladneli leopard, obično nevidljiv kada se pojave ljudi, posmatrao ih je sa strme padine, na četrdeset koraka od mesta kuda je jahala ona i njena oružana pratnja. Poput predskazanja, na zapadu su strpljivo kružili lešinari. Ni oblačak nije zaklanjao krvavocrveno sunce, a opet, bilo je nekakvih oblaka. Topao vetar je podizao čitave zidove prašine.

Pračena pedesetoricom svojih najboljih ljudi, Etenijela je jahala bez brige i bez žurbe. Za razliku od svoje gotovo legendarne prarodake Surase, ona nije bila ubeđena da će se vremenske prilike pokoriti njenim željama samo zbog toga što vlada Tronom oblaka, a što se ticalo njene brzine... U pažljivo šifriranim, pomno čuvanim pismima složili su se da krenu, a odlučeno je i da svako od njih mora da putuje ne privlačeći pažnju. To nije bilo lako. Neko bi pomislio i da je nemoguće.

Namrštivši se, razmišljala je o svojoj sreći koja ju je dovela čak dovde a da pri tom nikoga nije morala da ubije; izbegavala je ona odrpana seoca, čak i kad je to značilo da će se putovanje za nekoliko dana produžiti. Nekoliko ogijerskih stedinga nije predstavljalo teškoću – Ogijeri uglavnom nisu obraćali pažnju na ono što se događa među ljudima, a u poslednje vreme činilo se da se čak i to smanjilo – ali seoca... Bila su premala da bi u njima bio kakav doušnik Bele kule ili onog čoveka koji je tvrdio da je Ponovorođeni Zmaj – a možda je i bio; nije mogla da razluči šta bi od to dvoje

moglo biti gore – bila su premala, međutim, kroz njih su ipak ponekad prolazili torbari. Jer torbari su raznosili glasine koliko i robu kojom su trgovali, a razgovarali su s ljudima koji su potom razgovarali s drugim ljudima, govorkanja bi narasla kao reka koja plavi, kroz Crna brda i u spoljni svet. Samo nekoliko reči usamljenog čobanina kojeg nisu приметили moglo je da upali signalne vatre vidljive na pet stotina liga odatle. Signalne vatre koje bi zapalile šume i pašnjake. A možda i gradove. Cele narode.

„Jesam li ispravno odlučila, Serajla?“ Srdita na samu sebe, Etenijela se namršti. Ona možda nije više bila devojčica, ali onih nekoliko sedih u njenoj kosi nije značilo da je dovoljno stara kako bi bez razmišljanja pustila jezik da lepeće na vetru. Odluka je doneta. Međutim, stalno joj je bila na umu. Tako joj Svetlosti, nije bila toliko bez briga koliko bi to želela.

Etenijelina prva savetnica pritera svoju doratastu ždrebicu kraljičinom svilenkastom crnom škopcu. Bezizražajnog okruglog lica i tamnih, zamišljenih očiju, gospa Serajla je mogla biti seljanka koju su iznenada ugurali u jahaću haljinu plemkinje, ali razum skriven iza tih jednostavnih, oznojenih crta lica imao je oštrinu uma bilo koje Aes Sedai. „Drugi izbori doneli bi sa sobom samo drugačije opasnosti, a one nisu nužno i manje“, glatko je sasula. Punačka a opet skladna u sedlu kao i u plesu, Serajla se uvek glatko izražavala. Ne ljigavo, niti podmuklo; samo potpuno sabrano, bez obzira na situaciju. „Šta god da je istina, veličanstvo, čini se da je Bela kula potpuno posustala, a ne samo rasturena. Mogla bi da sediš i paziš na Pustoš dok se svet iza tebe raspada. Mogla bi, kada bi bila neko drugi.“

Jednostavna potreba da se nešto učini. Da li ju je to dovelo ovamo? Pa, ako Bela kula neće, ili ne može, da učini ono što se mora, onda će to obaviti neko drugi. Čemu služi nadziranje Pustoši ako joj se iza leđa svet raspada?

Etenijela pogleda ka vitkom čoveku koji je jahao s njene druge strane – na prvi pogled tako ohol, s tim prosedim zaliscima – pridržavajući na pregibu ruke umetnički ukrašen Kirukanin mač. Svakako su ga nazivali Kirukaninim mačem, a bilo je moguće i da ga je čuvena kraljica Aramejle zaista i nosila. Sečivo mu je bilo prastaro, neki su tvrdili iskovano uz upotrebu Moći. Balčak, dovoljno veliki za obe ruke, ležao je okrenut ka njoj, kao što su običaji nalagali, mada njoj samoj nije padalo na pamet da ikada pokuša da ga upotrebi, kao što bi učinila neka vatrena Saldejka. Kraljičina dužnost bila je da misli, vodi i zapoveda, a to nikako ne bi mogla kad bi se baktala oko nečega što je daleko bolje mogao da izvede svaki njen vojnik. „A ti, nosioče mača?“ upitala je. „Ima li u tebi ikakvih sumnji u ovaj pozni čas?“

Lord Baldir se iskrenu u zlatom optočenom sedlu pa pogleda ka stegovima prekrivenim kožnim navlakama i vezenim somotom koje su nosili konjanici iza njih. „Ne volim da krijem ko sam, veličanstvo“, napeto reče, ponovo se okrećući ka njoj. „Svet će vrlo brzo saznati za nas, kao i za ono što smo učinili. Ili pokušali da učinimo. Završićemo ili mrtvi ili u istoriji, a moguće je i oboje, pa onda bar nek znaju koja imena treba zapisati.“ Baldir je imao oštar jezik, a ponašao se kao da mu je do odeće i muzike stalo više negoli do ičega drugog – taj dobro skrojeni plavi kaputić bio mu je već treći toga dana – međutim, kao i Serajlin, njegov izgled je zavaravao. Nosilac mača

Trona oblaka imao je daleko veće odgovornosti nego što je bio taj mač u draguljima ukrašenim koricama. Od smrti njenoga muža, pre nekih dvadeset godina, Baldir je u njeno ime zapovedao vojskama Kandora na bojnom polju, a većina njenih vojnika pratila bi ga i u sam Šajol Gul. On se nije ubrajao među velike zapovednike, ali dobro je znao kada se treba boriti a kada ne, kao i kako da bitku i dobije.

„Mesto sastanka mora da je tačno pred nama“, odjednom se oglasi Serajla, baš u trenutku kada je Etenijela ugledala izviđača koga je Baldir poslao napred – prepređenog tipa po imenu Lomas, koji je na kalpaku nosio grb s lisičjom glavom – kako se zaustavlja na vrhu prolaza pred njima. Iskošenim kopljem davao je znak: „Mesto okupljanja na vidiku.“

Baldir ponovo okrenu svog krupnog škopca i zaurla ka ostatku pratnje da sačeka – umeo je on i da urla, kada bi se odlučio na to – a onda potera riđana kako bi sustigao nju i Serajlu. To je trebalo da bude susret starih saveznika, a ipak, kada su projahivali pored Lomasa, Baldir je suvonjavom čoveku izdao kratku zapovest da „bdi i prenosi“. Ako bi išta krenulo naopako, Lomas bi dao znak da pratnja uleti i izvuče svoju kraljicu.

Etenijela slabašno uzdahnu jer je, posle tog naređenja, Serajla odobravajući klimnula glavom. Stari saveznici, a opet, u ovim vremenima sumnje su se rojile poput muva na đubrištu. Međutim, ono što su nameravali da učine uzburkaće gomile i naterati muve da se uskomešaju. U poslednjih godinu dana previše je vladara dole na jugu umrlo ili nestalo. Više nije osećala nikakvu utehu u činjenici da nosi krunu. Bilo je suviše zemalja koje su tako pomno bile sravnjene, kao da su ih pregazile vojske Troloka. Ko god bio, taj Al'Tor će morati da odgovara za mnogo šta. Mnogo.

Iza Lomasa, prolaz se širio u plitko udubljenje, gotovo premalo da bi se nazvalo dolinom, gde je drveće bilo suviše retko da bi se moglo nazvati gustišem. Kožolisti i planinske jele i troigličasti borovi zadržali su malo zelenila, kao i nekoliko hrastova, ali ostalo rastinje bilo je sasvim smeđe, ukoliko nije bilo potpuno bez lišća. Međutim, razlog zbog kojeg je ovo bilo dobro mesto za sastanke, ležao je na jugu. Vitak toranj, nalik oblaku zlatne čipke, stajao je nagnut i delimično ukopan na ovoj pustoj padini planine, a dobrih sedamdeset hvati još uvek je virilo iznad drveća. Na Crnim brdima je za njega znalo svako dete dovoljno staro da sa žarom mladosti trčkara uokolo, ali na četiri dana puta uokolo nije bilo nijednog sela, niti bi mu iko svojevotjno prišao na manje od deset milja. O tom su mestu ispredane priče o ludačkim priviđenjima, mrtvacima koji hodaju i smrti što nad tim tornjem lebdi.

Etenijela sebe nije smatrala sujevernom ali se ipak malo stresla. Nijana joj je rekla da je taj toranj zaostao iz Doba legendi, kao i da je bezazlen. Uz malo sreće, Aes Sedai neće imati nikakvih razloga da se priseti tog davnog razgovora. Šteta što na ovom mestu nije bilo moguće pokrenuti mrtve. Legende su kazivale da je Kirukana svojom rukom odrubila glavu lažnom Zmaju, kao i da je rodila dva sina nekom drugom muškarcu sposobnom da usmerava. Ili je to možda bio isti čovek. Ona bi verovatno znala kako da se ustremi ka njihovom cilju a da pri tom preživi.

Kao što je i očekivala, prva dvojica od onih s kojima je Etenijela došla da se sastane, već su je čekala. Svaki s po dvoje pratilaca. Paitaru Načimanu je izduženo lice bilo još naboranije nego pre kada je bio neverovatno privlačan postariji čovek kome se

divila kao devojka; uz to je uočila i ozbiljan manjak kose, a ono preostalo je uglavnom bilo sedo. Srećom, odustao je od arafelske mode nošenja pletenica, pa mu je kosa bila kratko podšišana. No, i dalje se u sedlu držao ispravljenih leđa, bez nepotrebnih naramenica na tom gusto izvezenom kaputiću od zelene svile, a bilo joj je znano i da tim mačem, koji mu je visio o boku, još uvek rukuje i bodro i vešto. Easar Togita, četvrtastog lica i obrijane glave, s perčinom, u jednostavnom kaputu boje stare bronzne, bio je za glavu niži od kralja Arafela, pa i vitkiji, ali naspram njega Paitar je delovao gotovo meko. Easar od Šijenara se nije mrštio – ako ništa drugo, činilo se da su mu oči večito pomalo setne – ali delovalo je da je načinjen od iste tvari kao i mač koji je nosio na leđima. Verovala je obojici – i nadala se da i njihove porodične veze podupiru to poverenje. Savezništva skovana sklapanjem brakova oduvek su povezivala Krajine koliko i njihova borba protiv Pustoši – njena je kćerka bila udata za Easarovog trećeg sina, dok joj je sin bio oženjen Paitarovom omiljenom unukom, a uz to su joj za njihove kuće venčanjem bili vezani i brat i dve sestre.

Pratnja im je delovala raznoliko koliko su im se razlikovali i kraljevi. Kao i uvek, Išigari Terazijan je izgledao kao da su ga upravo, posle pijane gozbe, prizvali svesti – najdeblji čovek kog je ikada videla u sedlu; njegov skupi crveni kaputić bio je izgužvan, oči podbule, lice neobrijano. Nasuprot njemu, Kiril Šiejnri, visok i mršav, bio je i pored oznojenog i prašnjavog lica doteran gotovo koliko i Baldir, sa srebrnim zvončićima na sarama čizama i na rukavicama i pletenicama; na licu mu je lebdeo uobičajeni izraz nezadovoljstva i umeo je da večito odmerava s visine, niz svoj upadljivi nos, svakoga osim Paitara. Šiejnri je stvarno bio budala, na mnogo načina – kraljevi Arafela retko su obraćali pažnju na ono što im govore savetnici već su se, umesto toga, oslanjali na svoje kraljice – ali ipak je on bio mnogo više od onoga što se na prvi pogled primećivalo. Agelmar Džagad je mogao biti Easarov krupniji dvojnik – jednostavan, prosto odeven muškarac od čelika i kamena – na kome je visilo više oružja nego što je i sam Baldir nosio, kao iznenadna smrt koja je čekala da je puste s lanca, dok je Alisun Čalin bila vitka koliko je Serajla bila punačka, lepuškasta koliko je Serajla delovala obično, i vatrena koliko je Serajla bila smirena. Alisun je delovala kao da je rođena da nosi svoju finu plavu svilu. Trebalo je stalno imati na umu koliko bi pogrešno bilo prosuđivati i nju i Serajlu po spoljnom izgledu.

„Mir i Svetlost neka te prate, Etenijela od Kandora“, promuklim glasom pozdravi Easar kada je Etenijela zauzdala konja pred njima, a Paitar istovremeno objavi: „Svetlost te obrlila, Etenijela od Kandora.“ Paitar je još uvek imao glas od koga bi ženska srca zaigrala. Kao i ženu koja je znala da je njen od glave do pete; Etenijela je sumnjala da je Menuki ikada u životu osetila ljubomoru ili imala razloga za nju.

Ona ih isto tako kratko pozdravi, završivši otvorenim: „Nadam se da ste uspeali da stignete dovde neprimećeni.“

Easar šmrknu i ispravi se u sedlu mrko je posmatrajući. Bio je čvrst čovek, ali već jedanaest godina udovac i još uvek u žalosti. Svojoj ženi je pisao poeziju. Uvek je postojalo još nešto ispod površine. „Ako smo primećeni, Etenijela“, zagundao je, „onda možemo odmah da se vratimo odakle smo krenuli.“

„Već govoriš o vraćanju?“ Između svog oglašavanja i šibanja resama ukrašenim dizginima, Šiejnri je uspeo da prezir izmeša s nešto malo pristojnosti koja je sprečavala da to zazvuči kao čist izazov. I pored toga, Agelmar ga je hladno odmerio, malo se pomerivši u sedlu, kao čovek koji se priseća gde mu je koje oružje smešteno. Među starim saveznicima u mnogim bitkama protiv Pustoši zarojiše se nove sumnje.

Alisun razigra svoga ata, sivu ždrebicu visoku poput nekog ratnog konja. Tanki beli pramenovi u njenoj crnoj kosi delovali su poput kreste na kalpaku, a zbog njenog pogleda lako se moglo zaboraviti da Šijenarke ne vežbaju sa oružjem niti se bore u dvobojima. Njeno je zvanje bilo *šatajan* kraljevskog doma, ali svako ko je verovao da se uticaj jedne *šatajan* završava na izdavanju naređenja kuvaricama, sobaricama i dobavljačima hrane, grdno je grešio. „Lakomislenost nije hrabrost, lorde Šiejnri. Ostavili smo Pustoš gotovo nebranjenu, a ako propadnemo, možda čak i ako uspemo, neki od nas bi mogli završiti s glavom na kocu. Možda će tako biti sa svima nama. Bela kula bi se mogla pobrinuti za to, ako već ne ovaj Al'Tor.“

„Pustoš deluje gotovo usnulo“, promrmlja Terazijan, i zvučno protrlja poveliki maljavni podvaljak. „Nikada je nisam video tako tihu.“

„Senka nikada ne spava“, tiho dodade Džagad, a Terazijan klimnu glavom kao da je to nešto što takođe treba razmotriti. Agelmar je bio najbolji zapovednik među njima, jedan od najboljih koji su se uopšte mogli pronaći, ali Terazijan se nije uspeo na položaj Paitarove desne ruke time što je bio dobar sadrug u piću.

„Ono što sam ostavila iza sebe može da pazi na Pustoš, osim ako ponovo otpočnu Troločki ratovi“, odlučnim glasom saopštila im je Etenijela. „Verujem da ste i vi učinili isto. Mada, to nije toliko bitno. Ima li ikoga ko u ovom trenutku stvarno veruje da možemo da se vratimo?“ Poslednje pitanje postavila je suvo, ne očekujući nikakav odgovor, ali jedan je ipak usledio.

„Vraćanje?“, visokim glasom zahtevala je da zna mlada žena iza njenih leđa. Teno-bija od Saldeje dogalopirala je među okupljene, zaustavivši svog belog škopca tako iznenadno da se ovaj napadno propeo. Guste niske bisera spuštale su joj se niz rukave tamnosive jahaće haljine sa uskom suknjom, dok joj je gusto isprepletani zlatno-crveni vez isticao uzani struk i pozamašno poprsje. Iako je za jednu ženu bila visoka, uspevala je da deluje privlačno, iako ne i lepo, i pored nosa za koji se u najmanju ruku moglo reći da je previše istaknut. Krupne, iskošene tamnoplave oči sasvim sigurno su doprinosile tom utisku, međutim, ona je gotovo zračila ogromnim samopouzdanjem koje je posedovala, toliko je bilo izrazito. Potpuno očekivano, kraljicu Saldeje pratio je samo Kalijen Ramsin, jedan od njenih mnogobrojnih ujaka, čovek pun ožiljaka i bora, sa orlovskim licem i gustim brčinama koje su mu visile s obe strane usta. Tenobija Kazadi mogla je da trpi savete od vojnika, ali ne i od nekoga drugog. „Neću se vraćati!“, nastavila je vatreno. „Šta god vi učinili. Poslala sam svog *dragog* ujaka Davrama da mi donese glavu Mazrima Taima, a sada obojica, i on i Taim, prate toga Al'Tora, ako je verovati i polovini onoga što čujem. Imam gotovo pedeset hiljada ljudi za sobom, pa stoga šta god da vi odlučite, *ja* se neću vraćati dok moj ujak i taj Al'Tor dobro ne nauče ko vlada Saldejom.“

Etenijela razmeni poglede sa Serajlom i Baldirom dok su Paitar i Easar objašnjavaju Tenobiji kako i oni nameravaju da nastave dalje. Serajla gotovo neprimetno odmahnu glavom, i nakratko slegnu ramenima. Baldir otvoreno zakoluta očima. Etenijela nije zbilja očekivala od Tenobije da u poslednjem trenutku odluči kako im se neće pridružiti, ali ta će devojka sasvim sigurno stvarati poteškoće.

Saldejci su bili čudaci – Etenijela se često pitala kako je njena sestra, Lajnon, uspevala da bude tako srećna u braku s još jednim od Tenobijinih ujaka – međutim, Tenobija je bila čudnovata do krajnosti. Od svakog Saldejca moglo se očekivati da bude upadljiv, ali Tenobija je uživala u tome da posrami Domance, a činila je da Altarci naspram nje deluju dosadno. Saldejci su bili čuveni po svojim izlivima besa; njeni su bili poput šumskog požara na jakom vetru, a nikad se nije znalo šta može da izazove varnicu. Etenijela nije htela ni da misli kako će biti teško ubediti tu mladu ženu da sasluša razumne predloge ako ona to ne želi; samo je Davram Bašer bio sposoban da to uradi. A tu je bilo i pitanje njene udaje.

Tenobija je još uvek bila mlada, iako je već odavno prerasla uzrast u kom je trebalo da se uda – brak je bio dužnost za svakoga u vladajućim kućama, pogotovo za vladara; trebalo je stvarati saveze, obezbediti naslednika – pa ipak, Etenijela nikada nije ni pomislila da uzme tu devojku za bilo kojeg od svoje dvojice sinova. Tenobijini prohtevi u vezi s budućim mužem bili su kao i sve ostalo što se nje ticalo. On je morao biti sposoban da se istovremeno sukobi s dvanaesticom Mirdraala i da ih sve do jednog poseče, dok pri tom svira na harfi i smišlja poeziju. Mora da bude sposoban da se raspravlja sa učenim ljudima dok se spušta konjem niz strmu liticu. Ili dok se penje uz nju. Naravno, moraće da joj se pokorava – na kraju krajeva, ona je bila kraljica – osim što je Tenobija od njega očekivala da povremeno uopšte ne obraća pažnju na bilo šta što bi rekla i da je prebaci preko ramena. Ta je devojka tražila *tačno* to! A Svetlost neka mu pomogne ako se odluči za prebacivanje preko ramena kada ona želi da joj se pokorava ili da bude poslušan kada očekuje ono drugo. Tenobija će umreti neudata. Što je značilo da će je njen ujak Davram, ako ga posle ovoga ostavi u životu, naslediti. Ili neko od njegovih potomaka.

Zbog jedne reči, koju je slučajno čula, ispravila se u sedlu. Trebalo je više da obraća pažnju; previše je bilo uloženo. „Aes Sedai?“, oštro je upitala. „Šta je sa Aes Sedai?“ Izuzimajući Paitara, sve njih su njihove savetnice iz Bele kule napustile kada su stigle novosti o nevoljama u Kuli. Njena sopstvena, Nijana, i Easarova, Ačling, nestale su bez traga. Kad bi Aes Sedai samo naslutile njihove namere... Pa, Aes Sedai su uvek imale sopstvene naume. Uvek. Nikako joj se ne bi dopalo da otkrije kako upravo čačka ne jedno, nego dva stršljenova gnezda.

Paitar slegnu ramenima, za trenutak delujući posramljeno. To je za njega bio napor; kao i Serajla, ni on nije dopuštao da ga išta uznemiri. „Nisi valjda očekivala da ostavim Koledaru, Etenijela“, odgovorio joj je umirujućim tonom, „čak i da sam mogao da sakrijem pripreme od nje.“ Nije; njegova omiljena sestra bila je Aes Sedai, a Kiruna mu je usadila duboku naklonost ka Kuli. Etenijela nije ništa drugo ni očekivala, ali se ipak pomalo nadala. „Koledara je imala posetiteljke“, nastavio je. „Njih

sedam. Učinilo mi se mudro, uzevši u obzir sve okolnosti, da povedem i njih. Srećom, nisam morao mnogo da ih ubeđujem. U stvari, nimalo.“

„Neka nam Svetlost obasja i sačuva duše“, zasopta Etenijela, a nešto slično odjeknu od Serajle i Baldira. „Osam sestara, Paitare? Osam?“ Bela kula je dosada sasvim sigurno saznala mnogo više nego što je trebalo.

„A ja ih imam još pet“, dobaci im Tenobija, kao da ih obavestava kako je kupila nove cipelice. „Pronašle su me upravo pre nego što sam napustila Saldeju. Slučajno, sigurna sam; delovale su iznenađeno kao i ja. Kada su saznale šta nameravam – još uvek ne shvatam kako im je to pošlo za rukom, ali jeste – kada su saznale, mislila sam da će sasvim sigurno požuriti da pronađu Memaru.“ Za trenutak je, smrknuta, skupila veđe. Elaida se gadno preračunala kada je poslala jednu sestru da pokuša da zastraši Tenobiju. „Umesto toga, Ilijsajn i ostale bile su naklonjenije tajnosti i više od mene.“

„Pa, ipak“, bila je uporna Etenijela. „Trinaest sestara. Potrebno je da samo jedna od njih pošalje poruku, na bilo koji način. Nekoliko redova. Zastrašeni vojnik ili služavka. Misli li iko od vas kako može da ih spreči?“

„Kockice su bačene“, jednostavno reče Paitar. Šta je učinjeno, učinjeno je. Arafejlani su bili gotovo jednako čudni kao i Saldejci, bar za Etenijelu.

„Dole, južnije“, dodao je Easar, „može se pokazati i da je dobro što imamo uza se trinaest Aes Sedai.“ Posle tih reči nastupila je napeta, značajna tišina. Niko nije hteo da naglas iznese svoje strahove. Ovo je bilo mnogo drugačije od suočavanja sa Pustoši.

Iznenada, i na opšte zaprepašćenje, Tenobija se nasmejala. Njen škopac počeo da poigrava, ali ga ona umiri. „Ja nameravam da nastavim ka jugu što je brže moguće, ali vas sve pozivam da večerate u mom logoru. Tako ćete moći da porazgovarate sa Ilijsajn i njenim prijateljicama, pa da proverite podudara li se vaše prosuđivanje s mojim. Možda bismo sutra svi mogli da se okupimo u Paitarovom logoru, pa da ispitamo te prijateljice njegove Koledare.“ Taj je predlog bio toliko razuman i tako očito neophodan da su se svi smesta složili. A onda Tenobija dodade, kao da joj je to upravo palo na pamet: „Moj ujak Kalijen bio bi veoma počašćen ako bi mu dopustila da večeras sedi pored tebe, Etenijela. On ti se veoma divi.“

Etenijela baci pogled na Kalijena Ramsina – čovek je u tišini sedeo na konju, iza Tenobije, ne progovarajući, gotovo i ne dišući – samo ga je očešala pogledom, a taj sedokosi orao nakratko podiže kapke. U trenutku je ugledala nešto što nije videla još od kada je Brajs poginuo – čoveka koji ne gleda u kraljicu, nego u ženu. Toliko se zaprepastila da je imala utisak kako je bez daha ostala od udarca. Tenobija je, zadovoljno se smeškajući, prelazila pogledom od svog ujaka do Etenijejele i nazad.

Etenijela je plamtela od uvređenosti. Taj osmeh je bio proziran poput voda u proleće, kao da sam Kalijenov pogled nije bio dovoljno rečit. Ovaj devojčurak je nameurio nju da uda za tog čovu? Ovo *derište* je pretpostavilo da...? Odjednom, bes joj se istopi pred sećanjima. Obešenjački se prisetila da je bila i mlađa kad je namestila udaju svoje sestre, udovice Nazele. To je bio državni interes, pa ipak, i pored sveg

negodovanja u početku, Nazela je lorda Ismika zavolela. Etenijela je tako dugo nameštala sklapanje brakova za druge da joj nije palo na pamet kako bi njen sopstveni mogao doneti neke veoma jake veze. Još jednom je odmerila Kalijena, ovog puta dužim pogledom. Njegovo smežurano lice ponovo je bilo oličenje poštovanja, ali oči su mu i dalje imale onaj isti pogled. Svaki njen udvarač morao bi da bude čvrst čovek, međutim, ona je oduvek zahtevala da postoji makar mogućnost ljubavi u brakovima njene dece, ako ne i njenih rođaka, te neće pristati ni na šta manje ni za samu sebe.

„Umesto što gubimo vreme na ćaskanje“, rekla je zadihanije nego što bi želela, „hajde da obavimo ono zbog čega smo se i okupili.“ Svetlost je spalila, bila je odrasla žena a ne neki devojčurak koji se prvi put sreće s mogućim udvaračem. „Pa?“, odlučno je upitala. Ovoga puta glas joj je bio приметно smireniji.

O svemu su se dogovorili preko tih pažljivo sročениh pisama, a sve njihove name-re moraće da se prilagođavaju okolnostima koje su se mogle promeniti za vreme njihovog putovanja na jug. Jedina svrha ovog sastanka, u stvari, bila je jednostavan i prastari obred iz Krajina, izveden tek sedam puta za dugih godina od Slamanja. Taj jednostavni obred će ih obavezati više negoli ikakve reči, koliko god čvrste bile. Vladari primakoše konje dok su se ostali malo odmakli.

Etenijela zašišta kada je nožem prešla sebi preko levog dlana, Tenobija se smejala dok je zasecala svoj. Paitar i Easar ponašali su se kao da vade trn iz prsta. Četiri šake se podigoše i susretoše, hvatajući se jedna za drugu dok im se krv mešala, kapljući na zemlju, natapajući kamen i prašinu. „Ujedinjeni smo do smrti“, poče Easar, a ostali mu se pridružiše. „Ujedinjeni smo do smrti.“ Obavezali su se krvlju i zemljom. Sada je ostalo da pronađu Randa al’Tora. I da učine ono što treba učiniti. Po svaku cenu.

Kada se uverila da Turana može bez pomoći da sedi na jastucima, Verin se podigla i ostavila stropošanu Belu sestru da srče vodu. Pa, pokušavala je da je srče. Turanini zubi su zveckali o srebrnu kupu, što i nije bilo neko iznenađenje. Ulaz u šator bio je toliko nizak da je Verin bila primorana da se sagne kako bi pogledala napolje. Kada se spustila, osetila je slabost u leđima. Nije se plašila žene u gruboj, crnoj, vunenoj odeždi koja je podrhtavala iza nje. Verin je čvrsto držala štit nad njom, a sumnjala je da bi Turana trenutno mogla imati dovoljno snage u nogama da je zaskoči s leđa, čak i ako bi joj takva, potpuno neverovatna, pomisao došla na um. Bele jednostavno nisu razmišljale na taj način. U stvari, uzimajući u obzir Turanino trenutno stanje, teško da bi mogla i trunčicu da usmerava u narednih nekoliko časova, čak i kada ne bi bila pod štitom.

Logor Aijela prekrivao je brda koja su zaklanjala Kairhijen, niski šatori boje zemlje ispunjavali su prostor između ono nekoliko drveta koja su preostala tako blizu grada. Bledi oblaci prašine visili su u vazduhu, međutim, ni prašina ni bleštanje ljutitog sunca Aijelima nisu nimalo smetali. Komešanje i vrevа ispunjavali su logor, kao da je nekakav grad. Mogla je da vidi muškarce koji su komadali divljač i krpili šatore, oštri-li noževe ili pravili meke čizme kakve su svi oni nosili. Žene su kuvale na otvorenim

vatrama, mesile i pekle, tkale na malim razbojima ili pazile na ono malo dece koja su bila u logoru. U belo odeveni gaišaini žurili su na sve strane, noseći teret, ili su stajali istresajući čilime, ili su se brinuli o tovarnim konjima i mulama. Nije bilo uličnih prodavaca ni trgovaca. Kao ni kola ni kočija, naravno. Grad? Ovo je više ličilo na stotine sela skupljenih na jednom mestu, iako je bilo mnogo više muškaraca nego žena i, izuzimajući kovače sa čijih je nakovanja odzvanjalo, svaki muškarac koji nije bio u belo odeći nosio je oružje. Kao i većina žena.

Po brojnosti su, sasvim sigurno, mogli da se nose s bilo kojim većim gradom. Bilo ih je sasvim dovoljno da potpuno prikriju postojanje nekoliko zarobljenih Aes Sedai, no Verin je ugledala ženu u crnom kako se, ni pedesetak koraka dalje, napreže da na kravljoj koži prevuče gomilu kamenja koja joj je dosegala do pojasa. Duboka kapuljača sakrivala joj je lice, međutim, niko u logoru nije nosio crno osim zarobljenih sestara. Mudre su se šetkale uokolo, blizu kože, sijajući od Moći dok su držale štit nad zarobljenicom, dok je nekoliko Devica nadgledalo sestru, šibama je terajući kad god bi usporila. Verin se pitala nije li ovo bilo namerno, kako bi i ona to videla. Baš tog jutra prošla je pored Koiren Sildejn, koja se razrogačenih očiju i lica oblivenog znojem, u pratnji Mudrih i dvojice visokih Aijela, teturala uzbrdo, leđa povijenih pod težinom korpe prepune peska. Juče, to je bila Sarena Nemdal. Postavili su je da šakama pretače vodu iz jedne kožne mešine u drugu, šibajući je da radi brže, a potom je šibajući za svaku kap koju bi prosula zato što su je šibali da bude brža. Sarena je uspela da ukrade trenutak i upita Verin zašto, iako stvarno nije očekivala odgovor. U svakom slučaju, Verin nije ni stigla da joj ga pruži, pošto su Device odvukle Sarenu da se vrati svome beskorisnom poslu.

Obuzdavala se da ne uzdahne. Za početak, zbilja joj se nije dopadalo da se iko tako ponaša prema sestrama, bez obzira na razloge i potrebe, a drugo, bilo je očito da je veliki broj Mudrih želeo... Šta? Da je uveri kako ovde nimalo ne vredi to što je Aes Sedai? Blesavo. To je jasno pokazano još pre mnogo dana. Možda da bi i ona mogla da završi odevena u crno? Za sada, činilo joj se da joj bar to ne preti, pa ipak, Mudre su skrivale toliko tajni koje je tek trebalo da otkrije, a najmanja od njih bila je kako se među njima određuje starešinstvo. To je bila prava sitnica, a opet ceo život i koža na leđima zavisili su joj od nje. Žene koje su izdavale naređenja ponekad su ih primale od istih onih žena kojima su pre toga zapovedale, a onda bi se, kasnije, to ponovo preokretalo, a sve bez ikakvog redosleda ili očevidnih razloga. Međutim, niko nikada nije zapovedao Sorilei, i tu je, možda, ležala sigurnost. Neka vrsta sigurnosti.

Nije mogla da obuzda osećaj zadovoljstva. Rano jutros, u Sunčevoj palati, Sorilea je zahtevala da zna koja je najveća sramota za mrokrozemce. Kiruna i ostale sestre nisu je razumele; one se nisu potrudile da ustanove šta se događa ovde, možda su se bojale pritiska koje bi takvo znanje donelo njihovim zakletvama. Još uvek su se mučile da opravdaju to što su krenule putem koji im je sudbina odredila, međutim, Verin je već imala svoje razloge zbog kojih je sledila taj put, kao i svoj cilj. Isto tako je u svojoj kesi nosila spisak, spremna da ga doturi Sorilei čim se nađu nasamo. Nije bilo potrebe da ostale to znaju. Neke od zarobljenica nije ni sreła pre ovoga, ali činilo joj

se da je njen spisak sadržavao slabosti svojstvene većini žena, baš ono što je Sorilea tražila. Ženama u crnom život će se znatno pogoršati. Ali ona sama će, uz malo sreće, dobiti beskonačnu pomoć za sopstvene napore.

Dva krupna, teška Aijela, obojica širokih ramena, sedela su nedaleko od šatora, naizgled potpuno zabavljeni igrajući kolariću-paniću, ali čim je provirila iz šatora, oni se okrenuše ka njoj. Koram se brzinom zmije podigao do svoje pune veličine, a Mendan je oklevao samo koliko je bilo potrebno da skloni kanap. Čak i da je stajala potpuno uspravno, teško da bi im doprla do grudi. Naravno, mogla je obojicu da okrene naglavačke i da ih ispraši. Kad bi se usudila. S vremena na vreme dolazila je u iskušnje. Oni su joj bili dodeljeni kao stražari, da je čuvaju od bilo kakvih nesporazuma u logoru. A nije bilo sumnje ni da su dojavljivali sve što bi rekla ili učinila. Donekle bi joj bilo draže da je Tomas mogao da bude uz nju, ali samo donekle. Skrivati tajne od sopstvenog Zaštitnika bilo je daleko teže negoli skrivati ih pred strancima.

„Molim te, reci Kolindi da sam završila s Turanom Noril“, obratila se Koramu, „i zamoli je da mi pošalje Katerinu Alurđin.“ Želela je da prvo završi sa sestrama koje nisu imale Zaštitnike. On samo klimnu glavom, a onda se udalji, bez ijedne reči.

Mendan je seo, prekrštenih nogu, posmatrajući je jasnoplavim očima. Šta god pričala, jedan od njih je uvek ostajao uz nju. Mendan je oko glave imao vezano crveno parče tkanine, s prastarom oznakom Aes Sedai na njemu. Poput ostalih muškaraca koji su je nosili, kao i Devica, stalno joj se činilo da vreba svaku njenu moguću grešku. Pa, oni nisu bili jedini, a daleko od toga da su bili najopasniji. Prošla je sedamdeset i jedna godina od poslednjeg puta kada je ozbiljno pogrešila.

Vrlo namerno, nejasno se osmehnula Mendanu, pa je počela da se povlači u šator kada joj pogled ostade prikovan za prizor koji je upravo uočila. Da je Aijel rešio tog trenutka da joj prereže grkljan, verovatno da to ne bi ni primetila.

Nedaleko od mesta gde se pognula da uđe u svoj šator, desetak žena klečalo je u vrsti, prelazeći mlinskim kamenom preko ravnih kamenih mlinskih točkova, ručnih, vrlo sličnih onima koji se koriste na usamljenim seoskim imanjima. Ostale žene donosile su zrnavlje u korpama i odnosile grubo brašno. Devet žena na kolenima bilo je odeveno u tamne suknje i blede bluže, dok su im kosu pridržavale marame. Jedna, upadljivo niža od ostalih i jedina čija kosa nije dopirala do struka ili niže, nije nosila nijednu ogrlicu niti narukvicu. Ona podiže pogled, a ozlojeđenost, koja se očitavala na njenom od sunca pocrvenelom licu, postade još upadljivija kad je susrela Verinin pogled. No, to je potrajalo samo jedan trenutak, a potom se užurbano vratila svome poslu.

Verin se naglo povuče nazad u šator, osećajući grč u stomaku. Irgejn je bila u Zelenom ađahu. Tačnije, nekada je bila Zelena, pre nego što ju je Rand al'Tor umirio. Kada je sestra bila pod štitom, njena veza sa Zaštitnikom postala bi prigušena i zamađljena, međutim, umirivanje ju je iznenada presećalo, baš kao smrt. Jedan od Irgejnine dvojice navodno je smesta umro od jačine tog osećanja, dok je drugi poginuo pokušavajući da ubije hiljade Aijela a da se pri tom ni najmanje nije trudio da pobegne. Vrlo je verovatno da Irgejn i sama želi da je mrtva. Umirena. Verin se presamiti,

obema rukama se držeći za stomak. *Neće povraćati.* Viđala je ona i nešto gore od žena koje su umirene. Mnogo gore.

„Nema nade, je li?“ promuklo je promrmljala Turana. Tiho je plakala zureći u nešto daleko i užasavajuće u srebrnoj kupi koja joj je podrhtavala u rukama.

„Uvek ima nade, samo ako je potražiš“, prozbori Verin, odsutno je tapšući po ramenu. „Moraš tražiti.“

Misli su joj se rojile, a nijedna se nije doticala Turane. Irgejnino umirenje, tako joj Svetlosti, okretalo joj je stomak kao da je pun ključale masti. Ali šta je tražila među ženama koje su mlele zrnevlje? I odevena kao Aijelka! Jesu li je namerno postavili da radi tu, gde će je Verin videti? Glupo pitanje; čak i pored tačverena snažnog kao što je Rand al'Tor, samo nekoliko kilometara odatle, postojao je ograničen broj slučajnosti koje je bila spremna da prihvati kao takve. Je li se negde preračunala? Čak ni u najgorom slučaju to nije mogla biti krupna greška. Međutim, sitne greške mogu ponekad da budu smrtonosne koliko i krupne. Koliko bi uspela da odoli ako bi Sorilea odlučila da je slomi? Užasno kratko, činilo joj se. Na neki način, Sorilea je bila tvrđa od svih koje je ikada srela. A nije postojalo ništa što bi mogla da joj kaže da bi je zaustavila. No, to je briga za neki drugi dan. Nema potrebe trčati pred rudu.

Kleknuvši, uložila je malo napora da uteši Turanu, ali ne preterano. Umirujuće reči zvučale su joj šuplje koliko i Turani, ako je bilo suditi po njenom praznom pogledu. Niko osim same Turane nije mogao promeniti okolnosti u kojima se nalazila, a to je moralo da potekne iz nje same. Bela sestra samo još jače zaplaka, bez glasa, dok su joj ramena podrhtavala a suze joj se slivale niz lice. Dolazak dve Mudre i dvojice mladih Aijela, koji nisu mogli ni da se usprave u šatoru, gotovo da je doneo olakšanje. Bar za Verin. Ona se podiže i glatko se nakloni, međutim, niko od njih nije se zanimao za nju.

Devajna je bila zelenooka žena žuto-crvenkaste kose, a Losejn je imala sive oči i tamnu kosu, koja se na suncu upadljivo crvenkasto odsjajivala. Obe su bile za glavu više od nje i obe su izgledale kao žene kojima je poveren neki gadan posao, i kao da žarko žele da je nekom drugom dopao. Nijedna od njih nije mogla da usmerava dovoljno jako da bi sama obuzdala Turanu; međutim, bile su povezane kao da su celog života pravile krugove, a svetlost saidara oko jedne kao da se stapala s onom oko druge, iako su stajale razdvojene. Gde su *to* naučile? Mogla je da se kladi u sve što je imala da pre samo nekoliko dana nisu imale pojma o tome.

Potom se sve odvijalo brzo i bez zastoja. Dok su pognuti muškarci podizali Turanu na noge, držeći je ispod miške, njoj ispade kupa. Srećom po nju, bila je prazna. Nije se opirala, što je isto tako bilo dobro, uzimajući u obzir da je bilo koji od njih mogao da je iznese pod miškom, kao da je džak žita, ali usta su joj stajala razjapljena, u bezglasnom krik. Aijeli nisu obraćali pažnju na to. Devajna, usredsredivši krug, preuze štit, a Verin potpuno otpusti Izvor. Nijedna od njih nije joj dovoljno verovala da bi je pustila da bespotrebno zadrži saidar, bez obzira na to kakve je zakletve položila. Činilo se da je nijedna ne primećuje, ali bi to sasvim sigurno usledilo da ga je zadržala. Muškarci odvukoše Turanu dok su joj se bosa noge vukle preko ćilima

prostrtih u šatoru, a Mudre su ih pratile. I to je bilo to. Sve što je moglo da se uradi s Turanom, urađeno je.

Ispustivši dubok uzdah, Verin se stropošta na jedan od jarko obojenih jastuka s kićankama. Prelepi zlatni filigranski poslužavnik ležao je na tepihu pored nje. Verin nagnu vrč nad jednu od srebrnih kupa koje su sve bile različite, pa žudno poče da pije. Ovo je bio zamoran posao koji je izazivao žeđ. Ostalo je još mnogo sati dnevnog svetla, a ona se već osećala kao da je dvadeset milja vukla težak drveni kovčeg. Preko brda. Vratila je kupu na poslužavnik i izvukla malu, kožom povezanu beležnicu koju je nosila za pojasom. Uvek im je trebalo malo vremena da dovedu one koje je tražila. Nekoliko trenutaka – da prelista svoje beleške, a i da doda poneku – neće biti protraćeno.

Nije bilo potrebe da vodi beleške o zarobljenicama, a opet, iznenadno pojavljivanje Kecuejn Melajdrin, pre tri dana, izazivalo je zabrinutost. Šta je Kecuejn namepravala? Njene pratilje nisu bile važne, ali sama Kecuejn bila je legendarna, a ako su samo delići toga bili istiniti, onda je bila zaista opasna. Opasna i nepredvidljiva. Izvadila je pero iz male, drvene kutije – pribora za pisanje koji je uvek nosila sa sobom – pa je posegnula za zatvorenom bočicom mastila kad jedna od Mudrih uđe u šator.

Verin se tako brzo podigla na noge da joj je beležnica ispala. Erin uopšte nije mogla da usmerava, međutim, Verin se naklonila mnogo dublje nego što je to učinila pred Devajnom i Losejn. Pri kraju naklona, pustila je suknje da bi prekrila beležnicu, ali Erin ju je prva dočepala. Verin se uspravila, mirno posmatrajući kako viša žena prelistava stranice.

Nebeskoplavi pogled susrete se sa njenim. Kao zimsko nebo. „Nekoliko lepih sličica i mnogo toga o biljkama i drveću“, hladno reče Erin. „Vidim da ovde ništa nije povezano s pitanjima koja si poslata da postaviš.“ Ona više gurnu nego što dodade beležnicu Verin.

„Hvala ti, Mudra“, ponizno odvrati Verin, vraćajući beležnicu za pojas, na sigurno. Čak se, za svaki slučaj, još jednom naklonila, duboko kao i pre toga. „Imam običaj da beležim ono što vidim.“ Jednoga dana moraće da zapiše tajno pismo korišćeno u tim svesčicama – ceo životni vek rada ispunjavao je ormane i kovčege u njenoj sobi nad bibliotekom Bele kule – jednoga dana, ali nadala se da on neće skoro doći. „Što se tiče... hm... zatvorenicama, do sada su sve na razne načine iznele istu priču. Kar'a'karn je trebalo da se smesti u Kulu do početka Poslednje bitke. Njegovo... hm... zlostavljanje... otpočelo je posle pokušaja bekstva. Ali vi to već znate, naravno. Međutim, nema razloga za strah; ubeđena sam da ću saznati nešto više.“ Sve je bilo istinito iako nije bilo potpuna istina; videla je previše sestara koje su umrle i nije se usuđivala da druge pošalje u grob bez valjanih razloga. Nevolja je bila što je trebalo odlučiti šta bi moglo izazvati nešto takvo. To kako je Al'Tor otet, pomoću poslanstva koje je navodno trebalo da pregovara s njim, budilo je u Aijelima želju za ubistvom, a opet, ono što je nazvala „zlostavljanjem“ jedva da ih je dražilo, ako ih je dobro shvatila.

Narukvice od zlata i slonovače meko zazvečale dok je Erin nameštala svoj tamni šal. Piljila je nadole, kao da pokušava da pročita Verinine misli. Činilo se da Erin

ima visok položaj među Mudrima, pa iako je Verin povremeno viđala osmeh koji je nabirao te potamnele obraze, topao, prijateljski osmeh, on nikada nije bio namenjen nekoj Aes Sedai. *Nikada nismo očekivali da ćete vi biti one koje će pokleknuti*, jednom je, pomalo smrknuta, obavestila Verin. Međutim, ostatak rečenice bio je više nego jasan. *Aes Sedai nemaju nimalo časti. Ponudi mi i trunčicu razloga za sumnju, i sopstvenim ću te rukama šibati dok ne budeš više mogla da stojiš. Ponudiš li mi dve, nabiću te na kolac i ostaviću te mravima i lešinarima*. Verin je treptala, gledajući u nju, pokušavajući da deluje potpuno otvoreno. I ponizno; nije smela da zaboravi na poniznost. Poslušno i popustljivo. Nije osećala strah. Za svog života se susretala sa čvršćim pogledima, ženskim i muškim, koji nisu imali ni ono malo oklevanja koje je Erin pokazivala da joj okončaju život. A onda, mnogo je napora uložila da bude izabrana da postavlja sva ta pitanja. Nije smela da dozvoli da svi sad propadnu. Kada bi samo lica ovih Aijela pokazivala malo više.

Odjednom je postala svesna kako više nisu same u šatoru. Ušle su dve svetlokose Device, a između njih je bila žena u crnom, za pedalj niža od njih. Upola su je pridržavale da ostane uspravna. S jedne strane stajala je Tialin, mršava riđokosa, smrknuta, okružena svetlošću saidara, i držala je štit nad zatočenicom odevenom u crno. Sestrina kosa, potpuno natopljena znojem, uvijala se padajući joj po ramenima i u pramenovima preko lica, toliko prljavog od zemlje da je Verin, isprva, nije ni prepoznala. Visoke, ali ne i previsoke jagodice, blago povijen nos i malčice iskošene smeđe oči... Beldena. Beldena Niram. Podučavala je tu devojkicu na nekim predavanjima za polaznice.

„Smem li da pitam“, pažljivo je započela, „zašto je ona dovedena? Tražila sam drugu.“ Iako je Beldena bila Zelena, nije imala Zaštitnika – uzdignuta je u šal nepune tri godine pre ovoga, a Zelene su često bile probirljive, posebno sa svojim prvim – međutim, ako počnu da joj ih dovode po svom izboru, sledeća koja joj se pojavi mogla bi da ima dva, ili čak tri Zaštitnika. Činilo joj se da će danas moći da se postara za još dve, ali to bi bilo nemoguće ako bi se pojavila i jedna sa Zaštitnikom. A nije verovala da će joj pružiti drugu priliku s bilo kojom od njih.

„Katerina Alurdin je prošle noći pobešla.“ Tialin samo što nije pljunula, a Verin zasopta.

„Pustile ste je da pobjegne?“, izletelo joj je bez razmišljanja. Umor nije bio nikakvo opravdanje, međutim, te su joj reči izletele pre nego što je uspela da se obuzda. „Kako ste mogle da budete tako blesave? Ona je Crvena! A nije ni kukavica, niti je slaba u Moći. Kar’a’karn je možda u opasnosti! Zašto nam nije rečeno šta se dogodilo?“

„Zato što je to tek jutros otkriveno“, zareža jedna od Devica. Oči su joj bile poput uglačanih safira. „Jedna Mudra i dvojica Kor Darei bili su otrovani, a gaišain koji im je doneo piće pronađen je zaklan.“

Erin hladno podiže jednu obrvu pogledavši ka Devici. „Da li se tebi obratila, Karahuin?“ Odjednom su obe Device bile veoma zaokupljene zadatkom da se Beldena održi na nogama. Erin jedva da je okrnula pogledom Tialin, a zatim crvenokosa Mudra obori pogled. Verin je bila sledeća na koju je obratila pažnju. „Tvoja briga za

Randa al'Tora služi ti na... čast“, progundā Erin. „Paziće ga. Nema potrebe da znaš više. Pa čak ni toliko.“ Odjednom je oštrije govorila. „Međutim, učenice se ne obraćaju Mudrima na takav način, Verin Matvin *Aes Sedai*.“ Ovo poslednje izgovorila je podrugljivo.

Prigušivši uzdah, Verin gotovo da je pala u još jedan dubok naklon, dok je u sebi žalila što više nije vitka kao kad je stigla u Belu kulu. Ona stvarno nije bila građena za sve ovo savijanje i poskakivanje. „Oprosti mi, Mudra“, ponizno je progovorila. Pobjegla! Okolnosti pod kojima se to dogodilo dale su joj potpuno jasnu sliku, čak i ako je Aijeli nisu videli. „Strahovanje mora da mi je pomutilo razum.“ Šteta što nije postojao način da se postara da Katerina doživi smrtonosnu nesreću. „Zaista ću se potruditi da se to ubuduće ne ponovi.“ Nijedan treptaj nije joj pokazivao da li je Erin prihvatila izvinjenje. „Smem li da preuzmem štit, Mudra?“

Erin klimnu glavom i ne pogledavši ka Tialin, a Verin brzo prigrli Izvor, preuzimajući štit koji je Tialin otpustila. I dalje je ostajala zadivljena pred činjenicom da su žene koje nisu mogle da usmeravaju tako otvoreno zapovedale onima koje su to mogle. Tialin nije bila mnogo slabija u Moći od Verin, pa ipak je zabrinuto posmatrala Erin, skoro kao i Device, a kada su, na Erinin znak rukom Device žurno napustile šator, ostavivši Beldenu da se leluja tu gde je stajala, Tialin ih je pratila u korak.

Međutim, Erin nije izašla, bar ne odmah. „Kar’a’karna nećeš obavestavati o Katerini Alurdin“, rekla je. „On je već dovoljno zauzet razmišljanjima da bismo ga gnjavile sitnicama o kojima bi se brinuo.“

„Neću mu ništa reći o njoj“, brzo se složila Verin. Sitnice? Crvena Katerinine snage nije bila nikakva sitnica. Možda jedna beleška. Ako bude potrebe.

„Postaraj se da obuzdaš jezik, Verin Matvin, ili će ti služiti da arlaučeš.“ Činilo se da na to nema šta da se kaže, tako da se Verin usredsredila na poniznost i popustljivost, načinivši još jedan naklon. Njena kolena su bolno negodovala.

Kada je Erin izašla, Verin je sebi dopustila da odahne. Bojala se da Erin namerava da ostane. Dozvola da ostane nasamo sa zarobljenicama iziskivala je gotovo jednake napore kao i navesti Sorileu i Amis da odluče kako im je potrebno da ispitivanje vrši neko ko je upoznat s Belom kulom. Ako bi ikada saznale da su na tu odluku navedene... Međutim, o tome će brinuti nekog drugog dana. Činilo se da se takve brige gomilaju.

„Ima dovoljno vode da opereš ruke i barem se umiješ“, meko se obratila Beldeni. „A ako želiš, mogu i da te Izlečim.“ Svaka sestra je neizbežno imala bar nekoliko podliva. Aijeli nisu tukli zatvorenice, osim ako bi prosule vodu ili pokušale da izvrdađu posao – na najprgavije ili najprkosnije reči odgovarali su samo šupljim smejanjem, ako bi uopšte odgovorili – međutim, prema ženama odevenim u crno ponašali su se kao prema životinjama, dodir šibe da bi pošle, ili skrenule, ili se zaustavile, a malo jači ako ne bi poslušale dovoljno brzo. Osim toga, Lečenje je olakšavalo i ostalo.

Prljava, oznojena, njišući se poput trske na vetru, Beldena iskrivi usne. „Radije ću iskrvariti na smrt nego što ću dopustiti da me ti Lečiš!“, pljunula je. „Možda je i trebalo da očekujem da te vidim kako pužiš pred tim divljakušama, tim grubijankama,

ali nikada mi ne bi palo na pamet da ćeš se srozati do odavanja tajni Kule! To je ravno izdaji, Verin! Uz pobunu!“ Prezrivo je šmrknula. „Pretpostavljam da te ništa ne zauzima ako to nije! Šta ste ih još ti i one druge naučile osim povezivanja?“

Verin je razdraženo zacoktala, i ne pokušavajući da mladu ženu postavi na njeno mesto. Vrat joj se kočio od tolikog gledanja nagore, u Aijele – u stvari, čak je i Beldena bila preko pedlja viša od nje – kolena su je bolela od silnih naklona, a sem toga – previše je žena koje bi trebalo bolje da znaju danas na nju slepo nasrnulo prezirom i glupavim ponosom. Ko je bolje od Aes Sedai mogao da zna kako jedna sestra pred svetom mora da ima mnogo različitih likova? Nije uvek bilo moguće pokoriti ljude batinanjem, niti zastrašivanjem. Sem toga, daleko je bolje bilo ponašati se poput polaznice, negoli biti kažnjena kao da si jedna od njih, pogotovo ako bi ti to donelo samo bol i poniženje. Čak je i Kiruna, na kraju, morala da uvidi koliko je to razumno.

„Sedi pre nego što padneš“, rekla je, prateći sopstvene reči. „Daj da pogađam šta si danas radila. Sudeći po svoj toj zemlji, rekla bih da si kopala rupu. Golim rukama, ili su te, možda, pustile da koristiš kašiku? Znaš, kada budu odlučile da je završena, samo će te naterati da je zatrpaš. Sad, da vidimo. Koliko primećujem, sva si prljava, a opet, ta odeća je čista, tako da pretpostavljam da su te terale da kopaš naga. Jesi li sigurna da ne želiš Lečenje? Opekotine od sunca mogu biti veoma bolne.“ Napunila je vodom još jednu kupu, pa ju je na nitima vazduha prenela preko šatora i ostavila da lebdi ispred Beldene. „Mora biti da ti se grlo potpuno osušilo.“

Mlada Zelena je nesigurno za trenutak piljila u kupu, a onda joj iznenada noge popustiše i ona se strovali na jastuke, gorko se smejući. „Oni me... dovoljno često *navodnjavaju*. Koliko god želim. Dok god mogu sve da progutam.“ Besno odmeravajući Verin, odjednom je zastala, a onda je napeto nastavila. „Ta ti haljina baš lepo stoji. Moje su spalili; videla sam ih. Ukrali su mi sve, osim ovoga.“ Dodirнула je zlatni prsten u obliku zmije na levom kažiprstu, jasan zlatni odsjaj u prašini. „Pretpostavljam da nisu imali dovoljno hrabrosti za tako nešto. Znam šta pokušavaju da urade, Verin, i to im neće poći za rukom. Ne sa mnom, niti s bilo kojom od nas!“

Još uvek je bila oprezna. Verin spusti kupu na cvetni tepih, pored Beldene, a onda uze sopstvenu i otpi gutljaj pre nego što je progovorila. „Je l'? A šta to pokušavaju?“

Ovog puta, smeh druge žene bio je kratak i promukao. „Da nas skrše, i ti to znaš! Da nas nateraju da položimo zakletvu Al'Toru, baš kao što ste vi uradile. O, Verin, kako ste mogle? Zakletva na vernost! Što je još gore, jednom *muškarcu*, i to *njemu*! Čak i ako ste sebi dopustile da se pobunite protiv Amirlin Tron, protiv Bele kule...“ To dvoje je izgovarala kao da su jedno isto. „... Kako ste *to* mogle?!“

Za trenutak, Verin se upitala ne bi li bilo bolje da su žene koje su se sad nalazile u aijelskom logoru uhvaćene kao što je ona bila, poput ivera usred bujice ta'veren-skog vrtloga Randa al'Tora, dok su reči kuljale sa usana pre nego što su i stigle da joj se obrazuju u mozgu. Nisu to bile reči koje nikada sama ne bi izgovorila – ta'vereni su uticali na drugačiji način – nego reči koje bi, možda, izgovorila jednom u hiljadu puta u takvim okolnostima, jednom u deset hiljada. Ne, dovoljno su se dugo i strasno raspravljale da li su zakletve tako izgovorene obavezujuće; a rasprave o tome kako

da ih se drže još uvek su trajale. Mnogo je bolje što je ovako. Nesvesno se poigravala tvrdim predmetom u torbici o svom pojasu – malim brošem od prozirnog kamena izrezbarenog u obliku ljiljana, samo s previše latica. Nikada ga nije nosila, ali bio joj je nadohvat ruke gotovo pedeset godina.

„Ti si da’tsang, Beldena. To si sigurno čula.“ Nije joj bilo potrebno Beldenino kruto klimanje glavom; saopštiti nekome da je prezren bio je deo aijelskih zakona, kao izricanje presude. Makar toliko je znala, iako ne mnogo više od toga. „Tvoja odeća, kao i sve ostalo što je moglo da gori, bačeno je u vatru jer nijedan Aijel nikada ne bi poseđovao ništa što je nekada pripadalo da’tsangu. Ostalo je bilo iscepkano na komadiće ili razlupano, čak i nakit koji si imala, i zakopano u rupu iskopanu za te ostatke.“

„Moj...? Moj konj?“ napeto je pitala Beldena.

„Nisu ubili konje, ali ne znam gde se tvoj nalazi.“ Verovatno ga jaše neko u gradu, ili je, možda, dat Aša’manima. No, obaveštenje o tome moglo je da izazove više štete negoli koristi. Verin se učinilo da se priseća kako je Beldena jedna od onih mladih žena koje gaje duboka osećanja prema konjima. „Prsten su ti ostavili da bi te podsećao na to ko si bila, pa da se još više stidiš. Ne mislim da bi te pustili da se zakuneš gazdi Al’Toru čak ni kad bi preklinjala da to učiniš. Mislim da bi za to morala da učiniš nešto neverovatno.“

„Neću! Nikada!“ Međutim, te reči su šuplje odzvanjale, a Beldena je pognula ramena. Bila je potresena, ali to još nije bilo dovoljno.

Verin se toplo osmehnu. Jednom joj je jedan momak rekao kako ima osmeh koji ga podseća na njegovu majčicu. Nadala se da bar to nije slagao. Malo kasnije pokušao je da joj zabije bodež među rebra, a njen osmeh bio je poslednje što je ikada video. „Ne mogu da smislim nijedan razlog zbog kojeg bi to učinila. Ne, mislim da ti preostaje da se nadaš samo beskorisnom radu. To je za njih sramotno. Do koske. Naravno, ako bi shvatili da ti to tako ne osećaš... Au! Mogu da se kladim da ti se nije dopalo da kopaš naga, čak i ako su oko tebe bile samo Device, međutim, zamisli da, na primer, takva stojiš usred šatora punog muškaraca?“ Beldena se stresla. Verin je nastavila da ćaska; kod nje se to ćaskanje razvilo gotovo do Talenta. „Naravno, pustiće te da samo stojiš tamo. Da’tsang ne smeju da rade ništa korisno, izuzev ako se pojavi preka potreba, a njihovi muškarci bi pre zagrlili truli leš negoli... Pa, to baš i nije prijatna pomisao, zar ne? U svakom slučaju, to je ono čemu možeš da se nadaš. Znam da ćeš se odupirati koliko god budeš mogla, samo što nisam sigurna ima li tu ičega čemu možeš da se odupireš. Oni neće pokušavati da dobiju od tebe nikakva obaveštenja, niti će pokušavati išta što se obično radi sa zarobljenicima. Međutim, neće te ni pustiti, nikada, sve dok ne budu sigurni da si toliko posramljena da ti ništa sem stida nije preostalo. Pa makar to potrajalo do kraja tvog života.“

Beldena je bezglasno pomerala usne, ali kao i da je izgovorila reči. *Do kraja života.* Neprijatno se meškoljeći na jastucima, namrštila se. Opekotine ili podlivi ili jednostavno bolovi zbog nenaviknutosti na rad. „Spasiće nas“, konačno je progovorila. „Amirlin nas ne bi ostavila... Spasiće nas, ili ćemo... *Bićemo* spasene!“ Dočepavši srebrnu kupu koja je stajala pored nje, nagnula je glavu i žurno ispila, do poslednje kapi,

a onda ju je pružila da dobije još. Verin pomeri vrč da odlebdi do nje, kako bi mlada žena mogla da naspe još.

„Ili ćete pobeći?“ reče Verin, a Beldenine prljave ruke se trgoše, prosuvši vodu niz kupu. „Mislim, stvarno. To je verovatno koliko i da će vas spasti. Opoljane ste celom vojskom Aijela. A izgleda da Al'Tor može da prizove nekoliko stotina onih Aša'mana kad god poželi da bi vas uhvatili.“ Na te reči druga žena se stresla, a malo je nedostajalo da i Verin to učini. Ta mala zbrka trebalo je da bude zaustavljena pre nego što je i počela. „Ne, bojim se da si ostavljena sama sebi. Prihvati stvari onakvim kakve su. U ovome si potpuno sama. Znam da ti ne dopuštaju da razgovaraš s drugima. Potpuno si sama“, uzdahnula je. Razrogačene oči piljile su u nju kao da je guja otrovnica. „Nema potrebe da se to pogoršava. Pusti me da te Izlečim.“

Jedva da je sačekala da druga žena slabašno klimne glavom pre nego što se pokrenula da klekne pored nje i da spusti ruke na Beldeninu glavu. Mlada žena bila je gotovo potpuno spremna. Otvorivši se još više ka saidaru, Verin izatka tokove Lečenja, a Zelena se zgrči i zasopta. Napola puna kupa iskliznu joj iz šaka, a ruka koja je zamahnula prevrnu vrč. Sada *jeste* bila potpuno spremna.

U trenucima zbunjenosti – koje je svako imao neposredno pošto bi bio Izlečen – dok je Beldena još uvek žmirkala i pokušavala da se povрати, Verin se otvori još više, otvori se kroz cvetno isklesani angreal koji je imala u torbici. Nije to bio neki moćan angreal, ali i to je bilo dovoljno, a bila joj je potrebna svaka trunka dodatne Moći da bi ovo završila. Tokovi koje je počela da tka, nimalo nisu podsećali na Lečenje. Tu je bilo najviše Duha, ali isto tako je bilo i Vetra i Vode, Vatre i Zemlje, iako je ova poslednja za nju bila pomalo teška, pa čak su i niti Duha morale da se dele ponovo i ponovo, postavljana tako zamršeno da je sve to podsećalo na tkanje finog ćilima. Čak i da je neka Mudra provirila u šator, uz malo sreće ne bi posedovala redak Talenat da prepozna šta je Verin radila. To bi sigurno izazvalo nevolje, možda i bolne nevolje, ovako ili onako, ali mogla je da podnese gotovo sve osim da bude stvarno razotkrivena.

„Šta...?“ pospano upita Beldena. Glava bi joj se klatila da je Verin nije čvrsto držala, a oči su joj bile polusklopljene. „Šta ti to...? Šta se događa?“

„Ništa što bi te povredilo“, umirivala ju je Verin. Ta je žena mogla da umre u roku od godinu dana, ili za deset, zbog posledica ovoga, međutim, sami tokovi neće je povrediti. „Obećavam ti da je ovo toliko bezopasno da bi se moglo koristiti i na novorođenčetu.“ Naravno, sve je zavisilo od toga šta se radi s tim.

Morala je da postavlja tokove nit po nit, međutim činilo se da joj razgovor samo pomaže, umesto da je ometa. Sem toga, preduga tišina mogla je da izazove sumnju, ako su njena dvojica stražara prislušivala. Često je skretala pogled ka ulazu u šator. Želela je neke od odgovora koje nije nameravala da podeli ni s kim, odgovore koje nijedna od tih žena koje je ispitivala ne bi slobodno pružila čak i da ih je znala. Jedan od najmanjih uticaja ovih tokova bio je da su razvezivali jezik i otvarali um bolje negoli ijedna biljka, a to se vrlo brzo pokazivalo.

Spustivši glas gotovo do šapata, nastavila je: „Čini se da mladi Al'Tor misli da ima neke pristalice unutar Bele kule, Beldena. Tajne, naravno; morale bi da budu.“ Čak ni

neko ko bi prislonio uvo na šatorsko platno ne bi mogao da čuje o čemu razgovaraju. „Reci mi sve što znaš o njima.“

„Pristalice?“, promrmlja Beldena, pokušavajući da se namršti, iako joj to nije uspevalo. Stresla se, mada je to jedva zavređivalo da se nazove uznemireno, više slabašno i neobuzdano. „Njegove? Među sestrama? To je nemoguće. Osim vas koje ste... Kako ste mogle, Verin? Zašto se niste oduprle?“

Verin srdito zacokta. Ne zbog glupe pretpostavke kako bi mogla da se odupre jednom ta'verenu. Dečko je delovao tako ubeđeno. Zašto? I dalje je tiho govorila. „Zar ni u koga ne sumnjaš, Beldena? Zar nisi čula nikakva govorkanja pre nego što si napustila Tar Valon? Nikakva šaputanja? Niko nije nagovestio da bi mu se moglo prići nekako drugačije? Reci mi.“

„Niko. Ko bi mogao...? Niko ne bi... Tako sam se divila Kiruni.“ U Beldeninom pospanom glasu osećao se gubitak, a suze koje su joj se slivale niz lice ostavljale su tragove na prljavštini. Samo su je Verinine šake držale da sedi uspravljeno.

Verin nastavi da slaže niti svoga tkanja, dok je očima prelazila od svog rada do ulaza u šator, i nazad. Pomalo je i sama imala osećaj da se znoji. Sorilea bi mogla da odluči kako joj je potrebna pomoć u ispitivanju. Mogla bi da pošalje neku od sestara iz Sunčeve palate. Ako bi ijedna sestra saznala za ovo, umirenje bi postalo veoma verovatno. „Znači, htele ste da ga isporučite Elaidi uredno opranog i lepo vaspitanog“, rekla je malo glasnije. Predugo je vladala tišina. Nije želela da ona dvojica napolju izveste kako se došaptavala sa zatočenicom.

„Ja... nisam mogla da... se bunim... protiv Galininih odluka. Ona je bila vođa... po Amirlininom naređenju.“ Beldena se ponovo slabašno pomerila. Glas joj je još uvek bio pospan, ali u njemu je počela da se oseća uznemirenost. Treptala je. „Trebalo je... da ga nateramo... da sluša! Morao je! Nije trebalo... da budemo tako grube. Kao kad... smo ga... ispitivale. Greška.“

Verin prezrivo šmrknu. Greška? Bolje rečeno propast. Propast od samog početka. Sada je taj čovek u svaku Aes Sedai gledao gotovo kao i Erin. A tek da su uspele da ga odnesu u Tar Valon? Jedan ta'veren poput Al'Tora koji bi se stvarno našao u Beloj kuli? Od takve pomisli i kamen bi zadrhtao. Kako god da bi se to završilo, propast bi bila preslaba reč da se to opiše. Na Dumajskim kladencima plaćena je dovoljno mala cena kako bi se to izbeglo.

Nastavila je da postavlja pitanja dovoljno glasno da bi svako, ko bi stajao napolju, mogao da čuje. Postavljala je pitanja čije odgovore je već znala, a izbegavala je ona koja su bila suviše opasna da se na njih odgovori. Nije posvećivala mnogo pažnje rečima koje su joj tekle sa usana, kao ni na to šta Beldena odgovara. Uglavnom je bila usredsređena na svoje tkanje.

Godinama su mnoge stvari pobuđivale njeno zanimanje, a nisu baš sve bile od onih koje je Kula odobravalala. Gotovo svaka divljakuša koja je došla u Belu kulu na obuku – kako prave divljakuše, koje su zbilja bile počele same sebe da obučavaju, ili devojičice koje su jednostavno počele da dotiču Izvor jer je varnica u njima sazrela sama od sebe; za neke od sestara tu nije bilo stvarne razlike – gotovo svaka od tih

divljakuša ovladala je sama od sebe nekom veštinom, a sve one su, gotovo neizbežno, potpadale u dve vrste. Kako prisluškiivati druge ljude, ili kako naterati ljude da učine ono što želiš.

Kula se nije mnogo brinula zbog prve. Čak i divljakuša koja je poprilično ovladala sobom, brzo bi naučila da dok god nosi belo polaznica ne sme ni da priđe saidaru ukoliko kraj nje nije neka sestra ili jedna od Prihvaćenih. Što je, dosta brzo, prekidalo prisluškiivanje. Međutim, druga veština suviše je bazdila na zabranjenu Prinudu. O, to je bilo samo da bi se otac naterao da joj kupi haljinu ili sitnice koje nije želeo, ili da se majka ne buni protiv mladića s kojim bi devojka obično pobešla, tako nešto, međutim, Kula je bila veoma uspešna u iskorenjivanju takvih veština. Većina devojaka i žena s kojima je Verin tokom godina razgovarala nisu mogle sebe da nateraju da načine tkanje, a još manje da ga upotrebe, a bilo ih je poprilično koje nisu mogle ni da se sete kako se to radi. Od delića i parčića i mrvica poluzaboravljenih tkanja, koja su pravile neuvežbane devojčice, za vrlo ograničene ciljeve, Verin je ponovo otkrila nešto što je u Kuli bilo zabranjeno od njenog osnivanja. U početku, to je kod nje bila najobičnija radoznalost. *Radoznalost*, pomislila je ogorčeno, radeći na tkanju iznad Beldene, *zbog koje sam više no jednom upala u ključali lonac*. Tek kasnije se pojavila upotrebljivost.

„Pretpostavljam da je Elaida nameravala da ga drži dole, u otvorenim ćelijama“, rekla je kao da ćaska. Čelije-kavezi bile su namenjene za muškarce koji su mogli da usmeravaju, kao i za polaznice u Kuli koje su morale strogo da se zatvore, divljakuše koje bi tvrdile da su Aes Sedai, ili za bilo koga drugog koga je trebalo ne samo zatvoriti nego i odseći od Izvora. „Nije to udobno mesto za jednog Ponovorođenog Zmaja. Tu nema privatnosti. Veruješ li da je on Ponovorođeni Zmaj?“ Ovog puta je zastala da čuje odgovor.

„Jeste.“ Reč je ličila na glasno šištanje, a Beldenine uplašene oči okrenuše se ka Verininom licu. „Jeste... ali mora... biti... na bezbednom. Svet... mora biti... bezbedan... od njega.“

Zanimljivo. Sve su one rekle da svet treba da bude bezbedan od njega; zanimljive su bile one koje su smatrale kako je i njemu potrebna zaštita. Neke, koje su to rekle, stvarno su je iznenadile.

U Verininim očima, tkanje koje je napravila ličilo je na slučajno upetljana, bleđa svetlucava vlakna, koja su se skupila Beldeni nad glavom, dok su iz te gužvice virile četiri niti Duha. Dve su stajale jedna nasuprot druge, i ona ih povuče, a gužvica se malo spusti, uvlačeći se u sebe, pretvarajući se u nešto što se gotovo preobrazilo. Beldena iznenada širom otvori oči, piljeći u daljinu.

Odlučnim, tihim glasom, Verin joj je dala uputstva. To su više bili predlozi, iako ih je izgovorila kao naredbe. Beldena će morati u sebi da pronađe razloge da ih poslušaa; ukoliko se to ne dogodi, sve je ovo bio uzaludan napor.

Uz poslednje reči, Verin povuče druge dve niti Duha, a gužvica još više potonu. Ovog puta, međutim, postavila se, kako se činilo, u potpuni red, sa šarom neobičnijom i isprepletanijom od najlepše čipke, i zatvorila se, vezana istim potezom koji je izazvao početak njenog skupljanja. Ovog puta nastavila je da se uvlači u sebe, da

se uvlači oko Beldenine glave. Te niti, koje su slabašno svetlucale, potonuše u nju i nestadoše. Ona prevrnu očima i poče da se tresе, bacakajući se. Verin ju je držala nežno, koliko god je to bilo moguće, no Beldena je i dalje okretala glavu tamo-amo, a bosim petama udarala o čilime. Ubrzo će samo veoma pažljivo Pregledanje moći da otkrije kako je nešto uopšte rađeno, a čak ni to neće moći da raspozna koje je tkanje upotrebljeno. Verin je to već bila ispitala, veoma pažljivo, iako je i sama priznavala da nju niko ne može pobediti u Pregledanju.

Naravno, to nije bila Prinuda kakvu su opisivali prastari tekstovi. Tkanje je bilo bolno sporo, paučinsto kako je preplitano, a postojala je i ta potreba za razlogom. Mnogo je pomagalo ako je onaj nad kim se tkalo bio osećajan i ranjiv, međutim, poverenje je bilo osnova svega. Čak i to što bi nekoga iznenadila nije pomagalo ako bi postao sumnjičav. Zbog te činjenice, bilo je mnogo manje korisno na muškarcima; *veoma* malo muškaraca nije bilo sumnjičavo u blizini Aes Sedai.

A čak i ako se izuzme nepoverenje, muškarci su bili loši za rad, nažalost. Nije shvatala zbog čega. Većina tkanja tih devojaka bila je namenjena njihovim očevima ili nekim drugim muškarcima. Svako ko je bio jakog duha počeo bi da se pita zašto nešto čini – ili čak da zaboravi da je nešto uradio, što je, opet, donosilo drugačije nevolje – ali, iako bi sve bilo isto, to se češće događalo s muškarcima. Mnogo češće. Možda je to, ipak, bilo zbog sumnjičavosti. Šta, pa jednom se jedan muškarac čak setio da je tkala iznad njega, iako se nije sećao naloga koje mu je dala. Koliko je *to* izazvalo muka! Nije nameravala da ponovo pokuša tako nešto.

Konačno, Beldena poče manje da se grči i umiri se. Podigla je prljavu šaku do glave. „Šta...? Šta se dogodilo?“, upitala je gotovo nečujno. „Jesam li se onesvestila?“ Zaboravnost je bila još jedna dobra strana ovog tkanja, što nije bilo neočekivano. Na kraju krajeva, otac nije trebalo da se seća da ste ga nekako naterale da vam kupi tu skupocenu haljinu.

„Velika je vrućina“, reče Verin, pomažući joj da ponovo sedne. „I meni samoj danas se nekoliko puta zavrte u glavi.“ Zbog iscrpljenosti, ne zbog vrućine. Upravljanje tolikom količinom saidara je iscrpljivalo. Naročito kad je to bio četvrti put u istom danu. Angreal nije mogao da umanji posledice kada bi prestala da ga koristi. I samoj bi joj dobro došla čvrsta ruka da je pridrži. „Mislim da će ovo biti dovoljno. Ako te hvata nesvestica, možda će ti pronaći nešto što možeš da radiš napolju, na suncu.“ Činilo se da se Beldena nimalo ne raduje takvoj mogućnosti.

Trljajući krsta, Verin proviri iz šatora. Koram i Mendan ponovo prekinuše da igraju kolariću-paniću; nije bilo nikakvih naznaka da je ijedan od njih prisluškiavao, ali ne bi se kladila u to. Saopštila im je da je završila s Beldenom, a onda, pošto je malo razmislila, dodala je kako joj treba novi vrč vode jer je Beldena prethodni prevrnula. Oba tamnoputa čoveka se smrkoše. To će biti preneto Mudrima koje budu došle po Beldenu. Biće joj to samo još jedno pomagalo da bi donela odluku.

Sunce je još uvek imalo da pređe dobar deo neba pre zalaska, ali bol u leđima opominjao ju je kako je vreme da završi za taj dan. Mogla je da obradi još jednu sestru, ali ako bi to učinila, ujutro bi to osetila u svakom mišiću.

Pogled joj skrenu ka Irgejn, koja je sada sa ostalim ženama nosila korpe onima koje su mlele. Kakav li bi joj bio život da nije bila tako radoznala, pitala se Verin. Za početak, udala bi se za Edvina i ostala u Far Madingu umesto da ode u Belu kulu. Sem toga, bila bi odavno mrtva, i ona, i deca, koju nikada nije imala, pa i njeni unuci.

Uzdahnuvši, ponovo se okrenula ka Koramu. „Kada se Mendan vrati, možeš li da odeš do Kolinde i kažeš joj kako bih volela da vidim Irgejn Fetemid?“ Sutrašnji bolni mišići biće mala kazna zbog Beldenine patnje s onom prosutom vodom, međutim, nije to učinila zbog toga, pa čak ni iz radoznalosti. Još uvek je imala zadatak. Nekako je trebalo da mladog Randa al'Tora održi u životu, sve dok ne bude vreme da umre.

Ta se soba mogla nalaziti u nekoj veličanstvenoj palati, osim što nije imala ni prozore ni vrata. Vatra u zlatastom mermernom kaminu nije odavala nikakvu toplotu, a plamenovi nisu proždirali cepanice. Čovek koji je sedeo za stolom pozlaćenih nogara, postavljenom nasred svilenog tepiha ukrašenog utkanim srebrnim i zlatnim nitima, nije se mnogo brinuo zbog zamki ovog Doba. One su bile neophodne radi ostavljanja utiska; ništa više. Iako mu zbilja nije bilo potrebno ništa više od njega samog da obuzda i one najponosnije. Sebe je nazvao Moridin, a sasvim sigurno nije postojao niko drugi ko je imao više prava da sebe nazove Smrt.

S vremena na vreme dokono bi pomilovao jednu od dve umoklopke koje su mu, sa svojih jednostavnih svilenih gajtana, visile na grudima. Kada bi ih dodirnuo, svetlocrveni kristali kuršuvra počeli bi da podrhtavaju, a u njihovim beskonačnim dubinama mali vrtlozi bi se pomerili poput udaraca srca. Pažnju je bio usredsredio na igru koja je stajala pred njim, na stolu – trideset i tri zelene i trideset i tri crvene figure postavljene na tabli za igranje koja se sastojala od kvadratića: trinaest puta trinaest. Ponovno oživljavanje ranih etapa čuvene igre. Najbitnija figura, Ribar, crno-bela kao i tabla za igru, još uvek se nalazila na svom početnom mestu, na središnjem kvadratu. Složena igra, *ša'rah*, bila je prastara dugo pre Rata Moći. Ša'rah, čeran i no'ri – ova poslednja se u današnje vreme jednostavno nazivala „kamenčići“ – svaka od tih igara imala je pristalice koje su tvrdile kako su baš u njoj sadržane sve životne domišljatosti i varke, međutim, Moridin je oduvek davao prednost ša'rahu. Sada je bilo živo samo devetoro koji su se uopšte i sećali te igre. A on je bio velemajstor za nju. Mnogo zamršenija igra negoli čeran ili no'ri. Prvi cilj je bio zarobiti Ribara. Tek je tada igra zaista otpočinjala.

Priđe mu jedan sluga, vitak, skladan mladić, potpuno odeven u belo, neverovatno zgodan, i pokloni se dok mu je sa srebrnog poslužavnika nudio kristalni pehar. Osmehivao se; međutim, taj osmeh nije postojao u njegovim crnim očima, koje su bile lišenije života nego u onih što su naprosto bili mrtvi. Mnogim ljudima bilo bi neugodno kada bi morali da pogledaju u njih. Moridin je naprosto uzeo pehar i mahnuo slugi da se udalji. Pojedina vinogorja ovog vremena davala su vrhunska vina. Međutim, nije počeo da pije.

Svu svoju pažnju usmerio je na Ribara. Nekoliko figura je imalo promenljivo kretanje, ali Ribar je bio jedina čije su osobine zavisile od njegovog položaja na tabli; na belom kvadratu, slab u napadu, ali vešt i dalekosežan u begu; na crnom, jak u napadu, ali spor i ranjiv. Kada bi majstori igrali, Ribar bi menjao strane mnogo puta pre nego što bi se igra završila. Crveno-zeleni ciljni red, koji je okruživao površinu za igru, mogla je da napadne bilo koja figura, ali samo je Ribar mogao da se kreće po njoj. Iako nije bio bezbedan, čak ni tamo; Ribar nikada nije bio bezbedan. Ako je Ribar bio kod tebe, cilj je bio da ga pomeriš na kvadrat u tvojoj boji, na protivničkoj strani table, iza njegovih figura. To je bila pobeda, najlakša, ali to nije bio jedini način. Ako bi protivnik imao Ribara, trebalo ga je zatvoriti tako da mora pomeriti Ribara na tvoju boju. Nije bilo bitno gde na ciljnom redu. Ponekad je bilo opasnije imati Ribara negoli nemati ga. Naravno, postojao je i treći način da se pobedi u ša'rahu: da ga ukloniš pre nego što dopustiš da upadneš u zamku. U tom slučaju igra se pretvarala u krvoproliće, a do pobeđe se dolazilo samo potpunim uništenjem protivnika. Pokušao je to samo jednom, iz očajja, no taj pokušaj mu je propao. Vrlo bolno.

Odjednom, Moridin proključa od besa, a crne ljuspice mu se uskovitlaše pred očima dok je posezao za Istinskom moći. Ushićenost, gotovo bolna, potpuno ga je ophrvala. Šaka mu se sklopila oko dve umoklopke, a Istinska moć sklopi se oko Ribara, podigavši ga u vazduh, na dlaku od potrebe da ga smrvi u prah i izbriše njegovo postojanje. Smrvio je pehar koji je držao drugom rukom. Čvrstim stiskom zamalo da je razbio kur'suvre. Saa su sada bile crna mećava, ali nisu mu pogoršavale vid. Ribar je uvek bio pravljen u obliku muškarca, s povezom preko očiju i jednom rukom pritisnutom uz bok, dok mu se nekoliko kapi krvi slivalo između prstiju. Razlozi za to, kao i poreklo njegovog imena, bili su izgubljeni u izmaglicama vremena. To ga je ponekad mučilo, dražilo ga je što je neko znanje možda izgubljeno u okretima Točka, znanje koje mu je bilo potrebno, znanje na koje je imao pravo. Pravo!

Polako je spustio Ribara nazad na tablu. Njegovi prsti polako otpustiše kur'suvre. Nije bilo potrebe za uništavanjem. Za sada. Razjarenost se u treptaju povukla pred ledenom smirenošću. Nije primećivao da mu s posečene šake kaplje krv, pomešana s vinom. Možda Ribar i jeste potekao od nekih zamagljenih ostataka na sećanja o Randu al'Toru, kao bleđa senka senke. Nije važno. Shvatio je da se smeje, kao i to da i ne pokušava da se zaustavi. Ribar je stajao na tabli, čekajući; a opet, u bitnijoj igri, Al'Tor se već kretao prema njegovim željama. I uskoro... Bilo je vrlo teško izgubiti u igri kad igrate na obe strane table. Moridin se toliko smejavao da su mu se suze slivale niz lice, ali on ih nije ni primećivao.

POGLAVLJE 1

DRŽATI SE POGODBE

Točak vremena se okreće i Doba dolaze i prolaze, ostavljajući za sobom sećanja koja prerastaju u legende. Legende blede i postaju mitovi, a i oni budu davno zaboravljeni kada ponovo naiđe Doba koje ih je izrodilo. U jednom od tih razdoblja, koje su neki zvali Treće doba – Doba koje tek treba da dođe, Doba davno prošlo – vetar se podigao iznad velikog brdovitog ostrva Tremalking. Ovo nije bio početak, jer obrtajima Točka vremena nije bilo ni početka ni kraja. Ali bio je to jedan početak.

Na istok je vetar duvao, preko Tremalkinga, tamo gde su bledoputi Amajari obrađivali svoja polja, i pravili najbolje staklo i porcelan, sledeći mirni Put vode. Amajari nisu obraćali pažnju na svet van svojih razuđenih ostrva, jer ih je Put vode učio da je ovaj svet samo jedna varka, odraz u ogledalu verovanja, pa ipak, neki od njih gledali su vetar kako nosi prašinu i jaru letnje vrućine u vreme kada bi trebalo da padaju zimske kiše, i sećali su se priča koje su čuli od Ata'an Mijera. Priča o svetu van njihovih granica i onoga što su proročanstva najavljivala. Neki su gledali prema brdu iz kojeg se ogromna kamena ruka uzdizala ka nebu, držeći čistu kristalnu kuglu, veću od mnogih kuća. Amajari su imali sopstvena proročanstva, a neka od njih govorila su o ruci i o kugli. I o kraju varke.

Napred je vetar duvao, ka Olujnom moru, ka istoku, ispod žarkog sunca i neba koje su napustili oblaci, šibajući vrhove zelenih morskih talasa, boreći se protiv vetrova s juga i sa zapadnim vetrovima, prosecajući i kovitlajući se dok su se vode pod njim uzdizale. Nisu to još bile oluje središta zime, iako je trebalo da je zima upola prošla, a još manje su to bile velike oluje poznog leta, nego su to bili vetrovi i struje koje su mogli da koriste ljudi što su jedrili okeanima ka obali, oko kontinenta od Kraja sveta do Majena i ispod njega, pa onda opet nazad. Ka istoku je vetar zavijao, preko ustalasanog okeana na kome su ogromni kitovi izranjali i zaranjali, a leteće ribe

se uzdizale na svojim perajima širokim po dve stope ili čak i više, ka istoku, sada se kovitlajući i ka severu, ka istoku i ka severu, iznad malih skupina ribarskih brodica koje su vukle mreže kroz morske plićake. Neki od tih ribara stajahu razjapljenih usta, šaka nepomičnih na svojim strunama, piljeći u nepregledno mnoštvo visokih plovila i onih nešto manjih, koja su odlučno jedrila na čvrstom dahu tog vetra, razbijajući valove iskošenim pramcima, prosecajući talase onim užim, s barjakom na kome je zlatni soko u kandžama čvrsto držao munju, s mnoštvom razvijorenih stegova, nalik znamenjima oluje. Ka istoku i ka severu i dalje, i vetar je stigao do široke, brodovima ispunjene luke Ebou Dar, gde su stotine plovila Morskog naroda uplovljavala kao što su to činila u mnogim lukama, čekajući da čuju o Koramuru, Izabranom.

Nad lukom je vetar arlaukao, razmičući male i one veće brodove, preko samog grada koji se belo presijavao pod nespутanim suncem. Preko tornjeva i zidova i raznobojnih kupola, ulica i kanala ispunjenih čuvenom južnjačkom preduzimljivošću. Oko sjajnih kupola i vitkih tornjeva Tarezinske palate vetar se uvijao, noseći nagoveštaj soli, razvijajući zastavu Altare, dva zlatna leoparda na crvenim i plavim poljima, i barjake vladajuće kuće, Mitsobara, s mačem i sidrom, zelenim na belom. To još uvek nije bila oluja, nego predznak nepogode.

Avijenda je, žurno koračajući ispred svojih pratilaca kroz hodnike palate popločane desetinama prijatnih tonova, imala osećaj da je koža između lopatica pecka. Osećaj da je neko posmatra, koji je poslednji put imala dok je još uvek bila venčana za koplje. *Uobrazilja*, rekla je sama sebi. *Uobražavam jer znam da uokolo postoje neprijatelji s kojima ne mogu da se suočim!* Ne tako davno, taj nadolazeći osećaj značio je da je u okolini neko ko namerava da je ubije. Smrt nije bila nešto čega se trebalo bojati – svi umiru, danas ili nekog drugog dana – ali ona nije želela da umre poput zeca koji se koprca u zamci. Imala je toh koji je morala da oduži.

Sluge su žurno promicale pribijajući se uza zidove, usput deleći naklone i klanjanja, spuštenih pogleda, kao da shvataju sramotu života kojim su živeli, međutim, sasvim sigurno je da *oni* nisu bili uzrok njene potrebe da gleda preko ramena. Pokušavala je da se nauči da primećuje sluge, ali čak i sad, dok joj se koža na leđima ježila, pogled joj je klizio preko njih. To mora da je njeno umišljanje i napetost. Ovo je bio dan za umišljanje i napetost.

Za razliku od slugu, bogate svilene tapiserije privlačile su joj pogled, kao i pozlaćene stajaće svetiljke i one koje su visile s tavanica niz hodnik. Porcelan, tanak poput hartije, crven, ili žut, ili zelen, ili plav, stajao je u otvorima na zidovima, a na visokim policama pored njih bili su ukrasi od zlata i srebra, slonovače i kristala, desetine i desetine činija, i vaza, i kovčežića, i kipova. Samo su joj oni stvarno najlepši privlačili pogled; šta god da su mokrozemci smatrali, lepota je bila vrednija od zlata. Ovde je bilo mnogo lepote. Ne bi joj smetalo da uzme svoj peti deo iz ove palate.

Ljuta na sebe, namrštila se. To nije bila časna misao pod krovom koji joj je slobodno ponudio hlad i vodu. Bez obreda, to je tačno, ali isto tako i bez duga krvi, čelika ili potrebe. Međutim, i to je bilo bolje negoli razmišljati o dečaćiću koji je bio sam negde u ovom pokvarenom gradu. Svaki grad je bio pokvaren – makar u to je

sada bila sigurna pošto je delimično videla već četiri – ali Ebou Dar je bio poslednji u kome bi pustila neko dete da slobodno jurca. Samo nije razumela otkud joj ta pomisao na Olvera, sem ako se nije trudila da je izbegne. On nije bio deo toha koji je imala prema Elejmi, ni onog prema Randu al'Toru. Koplje Šaidoa odnelo mu je oca, glad i težak život majku, međutim, čak i da je njeno sopstveno koplje odnelo oboje, dečko je i dalje bio drvoubica, Kairhijenjanin. Zbog čega bi se potresala oko nekog deteta od te krvi? Zašto? Pokušala je da se usredsredi na tkanje koje je trebalo da napravi, no i ako je vežbala pod Elejninim nadzorom sve dok nije mogla da ga izvede i spavajući, ometalo ju je Olverovo lice širokih usta. Birgita je brinula za njega čak i više od nje, ali Birgitina nedra skrivala su neobično meko srce naklonjeno malim dečacima, naročito onim ružnim.

Uzdahnuvši, Avijenda odustade od pokušaja da ne obraća pažnju na svoje prati-
oce, na razgovor iza svojih leđa, iako je bio ispunjen napetošću poput usijane munje. Čak i to je bilo bolje nego da samu sebe uzrujava zbog sina nekih drvoubica. Verolomnika. Prezrene krvi bez koje bi svetu bilo bolje. To nije njena briga. Ni najmanje. Met Kauton će ionako pronaći dečaka. Činilo se da on može da pronađe bilo šta. A nekako ju je slušanje umirivalo. Peckanje je izbledelo.

„To mi se ni najmanje ne dopada!“ Ninaeva je gundala, nastavljajući raspravu koja je započela još tamo, u njihovim odajama. „Ni najmanje, Lane, čuješ li me?“ Već je jedno dvadesetak puta objavila svoje neslaganje, no Ninaeva se nikada nije predavala samo zato što je izgubila. Niska i tamnooka, stajala je besno šutirajući svoje razdvojene plave suknje, dok joj je jedna uzdignuta ruka lebdela blizu njene debele, do pojasa duge pletenice, a onda ju je odlučno spustila, pre nego što ju je ponovo podigla. Ninaeva je čvrsto obuzdavala ljutnju i napetost ako je Lan bio u blizini. Ili se trudila da to učini. Bila je puna neumerenog ponosa jer se udala za njega. Tesno pripijen vezeni plavi kaputić, koji je nosila preko žutim prošarane svilene haljine za jahanje, visio je otkopčan, otkrivajući previše poprsja za mokrozemske običaje, samo da bi mogla da pokaže njegov teški zlatni prsten, koji joj je visio oko vrata na tankom lančiću. „Nemaš nikakvo pravo da obećavaš kako ćeš *voditi brigu* o meni, na taj način, Lane Mandragorane“, odlučno je nastavila. „Nisam ti ja neka porcelanska figurica!“

On je hodao pored nje, muškarac prave veličine, za glavu i ramena, pa još malo preko toga, nadnoseći se nad njom dok mu je onaj, za oči varljiv, plašt Zaštitnika padao niz leđa. Činilo se da mu je lice isklesano od kamena, a pogledom je odmeravao moguću opasnost od svakog sluge koji je prolazio, proveravajući svaki poprečni hodnik i svaki otvor u zidu ne bi li otkrio skrivene napadače. Isijavao je spremnošću, poput lava spremnog na skok. Avijenda je odrasla okružena opasnim ljudima, ali nijedan od njih nije bio ravan Aan'aleinu. Da je smrt bila muško, bila bi on.

„Ti si Aes Sedai, a ja sam Zaštitnik“, rekao joj je dubokim, ravnim glasom. „Moja je dužnost da vodim brigu o tebi.“ Glas mu je omekšao, što je bilo u oštroj suprotnosti s njegovim četvrtastim licem i praznim, nepromenljivim očima. „Sem toga, moje srce čezne da vodi brigu o tebi, Ninaeva. Ti od mene možeš da tražiš ili da zahtevaš bilo

šta, ali ne i da te pustim da umreš a da ne pokušam da te spasem. Onog dana kada ti umreš, umirem i ja!“

Ovo poslednje nije rekao ranije, bar ga Avijenda nije čula, a Ninaevu je to pogodilo kao udarac u stomak; iskolačila je oči i bezglasno pomerala usne. No, činilo se da se brzo oporavila, kao i uvek. Praveći se da rastresa plavu perušku na svom šeširu, tu blesavu stvar koja joj se poput nekakve neobične ptice gnezdila na glavi, ošinula ga je pogledom ispod širokog oboda.

Avijenda je počela da sumnja kako druga žena često koristi tišinu, ili naizgled značajne poglede, da prikrije svoje neznanje. Slutila je da Ninaeva o muškarcima zna tek malo više od nje same. Bilo je toliko lakše koristiti noževe i koplja kada se suočavaš s njima, negoli biti zaljubljena u nekog. Mnogo lakše. Kako žene uspevaju da budu udate za njih? Avijenda je očajnički želela da uči, ali nije mogla da smisli kako. Iako je za Aan'aleina bila udata samo jedan dan, Ninaeva se mnogo promenila; bilo je tu više od jednostavnog obuzdavanja naravi. Činilo se da je preletela od iznenađenosti do potpune zaprepašćenosti, koliko god se trudila da to prikrije. Počinjala je da sanjari u najneverovatnijim trenucima, crvenela je na bezazlena pitanja, i – a ovo je oštro poricala, čak i ako ju je Avijenda videla – kikota se bez razloga. Nije bilo svrhe pokušavati s bilo kakvim učenjem od Ninaeve.

„Pretpostavljam da ćeš mi *i ti* ponoviti taj deo o Zaštitnicima i Aes Sedai“, Elejna se hladno obratila Birgiti. „Pa, ti i ja nismo u braku. Očekujem od tebe da mi *čuvaš* leđa, ali *neću* dozvoliti da ikome išta obećavaš u moje ime *iza* njih.“ Elejnina odeća bila je neprikladna koliko i Ninaevina, zlatom vezena jahaća haljina iz Ebou Dara, od zelene svile, s pristojnim visokim okovratnikom, ali i s kružnim otvorom koji je otkrivao unutrašnje obline njenih dojki. Mokrozemci bi zamucali kada bi se pome-nuo šator za znojenje, ili da se bude neodeven pred gaišainima, a onda bi šetali napo-la otkriveni tamo gde je svaki stranac mogao da ih vidi. Avijendu nije stvarno bilo briga za Ninaevu, ali Elejna je bila njena skorosestra. A biće i više od toga, nadala se.

Na visokim potpeticama čizama Birgita se činila viša od Ninaeve gotovo za pedallj, iako je još uvek bila niža od Elejne i Avijende. U tamnoplavom kaputiću i širokim zelenim pantalonama, hodala je manje-više jednako samopouzđano kao i Lan, mada je ona delovala opuštenije. Leopard koji leži na steni, ni najmanje lenj kako možda deluje. Na luku koji je Birgita nosila nije bilo napete strele, međutim, iako je opušte-no hodala i smeškala se, mogla je jednu da prebaci iz tobolca, koji je nosila o pojasu, pre nego što bi iko stigao da trepne, kao i da odapne treću po redu pre nego što bi iko i drugu stigao da stavi na luk.

Ona se obešenjački osmehnu Elejni i odmahnu glavom s koje se ljuljala zlatna ple-tenica, duga i bujna koliko i Ninaevina tamna. „Obećala sam pred tobom, a ne tebi iza leđa“, suvo je odgovorila. „Kada budeš naučila malo više, neću morati da ti obja-šnjavam o Zaštitnicima i Aes Sedai.“ Elejna šmrknu i uobraženo podiže bradu, zama-javajući se trakama na svom šeširu, koji je bio prekriven dugim zelenim peruškama i još gori od Ninaevinog. „Možda mnogo više“, nastavila je Birgita. „Ovo ti je već drugi čvor koji vezuješ na istoj mašni.“

Da joj Elejna nije bila skorosestra, Avijenda bi se smejala crvenilu koje joj je preplavilo obraze. Uvek je bilo zabavno saplesti nekoga ko pokušava da se nosi previsoko, ili posmatrati kako se to radi, a čak je i kratak pad bio vredan smeha. S obzirom na okolnosti, uputila je Birgiti jedan oštar pogled, obećanje da bi nastavak mogao da donese odmazdu. Njoj je ta žena bila draga, i pored svih njenih tajni, a opet, razlika između prijateljice i skorosestre bila je, izgleda, nepojmljiva za mokrozemce. Birgita se samo osmehnula, bacivši pogled od nje ka Elejni i onda je promrmljala nešto ispod glasa. Avijenda je uspela samo da čuje reč „mačići“. Što je još gore, to je bilo obojeno *naklonošću*. Mora da su je svi čuli. Baš svi!

„Šta te je spopalo, Avijenda?“ raspitivala se Ninaeva, ubadajući je u rame ukočenim prstom. „Imaš li nameru da ceo dan stojiš ovde i crveniš? Mi *moramo* da žurimo.“

Tek tada je Avijenda shvatila, po užarenosti sopstvenog lica, kako mora da je crvena koliko i Elejna. I da stoji ukopana, poput kamena, kada moraju da se žure. Presekla ju je jedna reč, kao da je devojčica koja se tek venčala s kopljem i nije navikla na zadirkivanja među Devicama. Bilo joj je gotovo dvadeset godina a ponašala se kao dete koje se igra sa svojim prvim lukom. To je pojačalo plam njenih obraza, što je bio razlog da gotovo poskoči na narednom skretanju i zamalo naglavačke naleti na Teslinu Baradon.

Trapavo proklizavajući po crvenim i zelenim podnim pločicama, Avijenda upola pade unazad, hvatajući se za Elejnu i Ninaevu. Ovog puta uspelo joj je da ne pocrveni, iako je to želela. Sramotila je svoju skorosestru, a ne samo sebe. Elejna je uvek umela da se drži ponosno, bez obzira na okolnosti. Srećom, Teslina Baradon je samo malo bolje podnela taj susret.

Žena oštih crta lica trgla se od iznenađenja, zasoptavši pre nego što je uspela da se obuzda, a potom razdraženo kružeći svojim uzanim ramenima. Upali obrazi i uzan nos prikrivali su bezvremenost crta lica Crvene sestre, a u crvenoj haljini, prošaranoj plavim koje je bilo gotovo crno, samo je delovala još koščatije; no, brzo se pribrala, prisebna kao gospodarica krova nekog klana, tamnih očiju hladnih kao duboke senke. One predoše preko Avijende ne primećujući je, ne obraćajući pažnju na Lana, kao da je beskorisno oruđe, zadržavajući se za trenutak na Birgiti. Većina Aes Sedai nije odobravalala to što je Birgita bila Zaštitnik, iako je malo koja mogla da pruži razloge, osim nakiselog mumljanja o tradiciji. Elejnu i Ninaevu, međutim, ta je žena naizmenično odmeravala. Avijenda bi pre uspela da prati jučerašnji vetar negoli da u tom trenutku pročita išta s lica Tesline Baradon.

„Ja već jesam rekla Merilili“, započe ona svojim izraženim ilijanskim naglaskom, „ali mogu isto tako da umirim i vas dve. Kakvu god... smicalicu... vas dve jeste smislile, Džolina i ja mešati se nećemo. Ja postarala sam se za to. Elaida možda i nikada saznati neće, pažljive ako budete. Prestanite da u mene piljite kao da šarani ste, deco“, dodala je s gađenjem. „Ja niti sam gluva niti sam slepa. Ja znam za Vetrotragačice Morskog naroda u palati, i za sastanke tajne s kraljicom Tilin. I za druge stvari.“ Te tanke usne se stisnuše, a iako joj je glas ostao smiren, oči su joj sijale od besa. „Vi

debelo ćete platiti, tek, za te druge stvari, vi, i one koje dopustiše vam da predstavljate se kao Aes Sedai, međutim, ja gledaću u stranu, za sada. Odmazda pričekati može.“

Ninaeva čvrsto dočepa svoju pletenicu, ispravljenih leđa, visoko uzdignute glave i očiju koje su plamtele. Pod drugim okolnostima, Avijenda bi se možda malo i sažalila na žrtvu šibanja jezikom koje se, očito, spremalo. Ninaevin jezik imao je više bodlji od tankoigličaste segade, a bile su i oštrije. Avijenda je hladno proučavala ovu ženu, koja je mislila kako može da gleda kroz nju. Mudre nisu gubile vreme da nekoga napraše pesnicama, no ona sama još uvek je bila učenica; možda je neće koštati đija ako samo malo naplavi ovu Teslinu Baradon. Otvorila je usta da Crvenoj sestri pruži priliku da se brani, u istom trenutku kada je i Ninaeva to učinila, no ipak je Elejna prva progovorila.

„Ono što mi *nameravamo*, Teslina“, reče ona ledenim glasom, „tebe se ne tiče.“ I ona je stajala uspravljena, a oči su joj bile plavi led; slučajan zrak svetlosti s visokog prozora obasja joj crveno-zlatne kovrdže, koje kao da se razbuktaše u plamen. Upravo tada, Elejna je mogla gospodaricu krova naterati da izgleda kao čuvarica koza koja je u stomak sasula previše uskvaja. Tom je veštinom dobro vladala. Svaku reč izgovorila je puna hladnog i jasnog dostojanstva. „Ti nemaš nikakva prava da se mešaš ni u šta što radimo, ni u šta što *bilo* koja sestra čini. Baš nikakva prava. Zato, ne trpaj nos u naše kapute, ti sparušena šunko, i budi srećna što se nismo obračunale s *tobom* jer podržavaš uzurpatorku Amirlin Trona.“

Zaprepašćena, Avijenda postrance pogleda u svoju skorosestru. Da ne trpa *nos* u njihove *kapute*? Pa ona i Elejna nisu ni nosile kapute. Šta li je *to* značilo? Mokrozemci su često govorili čudno, međutim, ostale žene delovale su zapanjeno koliko i ona. Samo je Lan, koji je postrance odmeravao Elejnu, izgledao kao da je razume, ali je delovao... zapanjeno. A možda i kao da se zabavlja. Bilo je teško proceniti; Aan'alein je umeo da vlada sobom.

Teslina Baradon šmrknu, još više naboravši lice. Avijenda se zbilja trudila da ove ljude naziva samo prvim imenom, onako kako su oni to činili – ako bi im se obratila celim imenom mislili su da je uznemirena! – međutim, nije mogla ni da zamisli takvu bliskost s Teslinom Baradon. „Ja ostaviću vas, budalastu decu, vašim *poslovi-ma*“, zareža ta žena. „Postarajte se da *vaši* nosevi još više nego sada u procepu, u koji ste ih ugurale, uklešteni ne budu.“

Kada se okrenula da krene, kraljevskim pokretom prikupljajući svoje suknje, Ninaeva je uhvati za nadlakticu. Mokrozemci su, najčešće, dopuštali svojim osećanjima da im se slobodno ocrtavaju na licima, a Ninaevino je upravo bilo oličenje sukoba – bes koji je pokušavao da se probije kroz čvrstu odlučnost. „Čekaj, Teslina“, rekla je pomalo oklevajući. „Moguće je da ste ti i Džolina u opasnosti. Rekla sam Tilin, ali mislim da se možda plaši da to kaže ikome drugom. Nevoljna je, u svakom slučaju. To nije nešto o čemu bi iko želeo da govori.“ Udahnula je dugo i duboko, kao da premišlja o sopstvenim strahovima zbog toga, a imala je razloga. Nije bilo sramno osećati strah, već pokazivati ga ili dopustiti da se odrazi na nekog. Avijenda je osetila kako joj u stomaku poigrava, dok je Ninaeva nastavljala. „Mogedijen je bila ovde, u Ebou